Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 167 (16390) | 1983 оной июлиин 21, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ—БУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

УРГАСЫН БАЯНДА УРМАТАЙ

Хабарһаа нааша хура бороотой энэ жэлдэ Хоймороой сабшаланда ногоон яһала һайнаар урганхай. Гэбэшье эндэ үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха гээшэ бэлэн бэшэ. Намагшаһан доро газарай ногоон һэн тула түргэн уһанда абтадаг шуу. Тиимэһээнь сабшаланайнгаа ургаса саг, болзортонь сүм хуряажа абахын тула Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд үбһэшэдэй 11 звено эмхидхэжэ, хэхэ ажалыень тодорхойлһон байна. Тус звенонууд энэ зундаа бүхыдөө 11250 центнер үбһэ, 4200 центнер зеленко һурилхэ түсэбтэй юм. Хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы дүршэл шадабаритай коммунистнууд эдэ коллективүүдые ударидахаар томилогдонхой. Звено бүхэндэ морин косилка, тармуурнууд, аса, тармуурнууд хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ үбһэшэдэй звенонууд даалгагдаһан участогуудтаа отогуудаа түхеэржэ захаланхай. Наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ үбһэшэд морин косилкаһаа гадна, гар хажуураар һөөг бургааһанай, ханаабуудай, харгын захаархи ногоо үлөөнгүй ухашалан сабшана. Һаядаа Хоймороой ногоорон нэмжыһэн сабшалан дээрэ түрүүшын бухалнууд, удаань томо һүринүүд жэрылдэн харагдажа захалхань.

Б. СЫРЕНОВ.

ОНЬҺОН АРГААР

Энэ жэлдэ эрхим шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахаар шиидэһэн Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд, луговодууд үбһэ хуряалгаяа үдэрһөө үдэртэ эршэмтэйгээр ябуулна. Мүнөө ажахын ногоорон нэмжыһэн сабшалан дээрэ оньһожоруулагдамал гурбан звено ажаллана. Түрүүшын звенодо 8 механизатор хүдэлнэ. Эдэнэртэ МТЗ түхэлэй табан трактор, үбһэ сабшаха, тармаха, бухал табиха, һурилхэ элдэб түхеэрэлгэнүүд хүсэд хүрэхөөр даалгагданхай. Удаадахи звенодо 6 хүн ажалладаг, 4 трактортай. Гурбадахи звенодонь 5 трактортай 6 хүн хүдэлмэрилнэ. Бүхы ажалаа оньһон аргаар бүтээдэг эдэ звенонуудай механизаторнууд бүхыдөө 200 таран гектарай ногоо сабшаад байнхай. Һаядаа наратай сэлмэг үдэрнүүдэй тогтоходо түрүүшынгээ һүри соможо захалха юм.

В. ШИРДАРМАЕВ.

ШЭМЭТЭЙГЭЭР БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Бэшүүрэй районой колхоз, совхозуудта ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Хаа хаанагүй ногооной витаминтай гурил гаргадаг АВМ агрегадууд һаадгүй хүдэлгэгдэжэ захалба. Һүүлэй мэдээгээр район дотороо эгээн түрүүлэн оньһон агрегадаа хүдэлгэһэн, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз бултанһаа ехээр шэмэтэй тэжээл бэлэдхээ. Жэшээлбэл, Слободада АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегат хүдэлгэгдэнэ. Нэгэндэнь ногооной гурил, нүгөөдэнь гранул гаргагдана. Тус агрегадуудта ажалладаг дүршэлтэй машинистнууд 300 гаран центнер ногооной гурил бэлэдхээ.

Ажахын мэргэжэлтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, Буй һууринай дэргэдэ үшөө нэгэ АВМ-1,5 түхэлэй агрегат хүдэлгэгдэжэ захалхань. Һаяхан «Рассвет» колхозой АВМ-0,65 агрегат түрүүшын центнер шэмэтэ тэжээл гаргажа эхилээ. Хоёрдохи агрегадынь бүри һаядаа хүдэлгэгдэхэнь. Тиихэдэ «Новосретенский» совхоздо ногооной витаминтай гурил гаргадаг агрегадынь һаадгүй хүдэлгэгдэжэ байнхай.

Һүүлэй мэдээгээр районой ажахынуудта ногооной гурил гаргаха хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа, агрегадуудынь үдэр бүхэндэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэнэ.

В. БОРИСОВ.

ГҮЙСЭД БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Манай ажахын Альберт Жигжитович Борбоновой даадаг луговодуудай звеногой сабшалан дээрэ трактор, косилкануудай таршаганаха абяан үглөөнэй эртэһээ үдэшын харанхы болотор таһарнагүй. Энэмнай совхозой урдаа хараха луговодуудай нэгэн юм. Тэрэ байгша ондо даалгагдаһан газар дээрэһээ баян ургаса абахын түлөө үнгэрэгшэ жэлэй намарһаа хүдэлжэ эхилээ һэн. Дүршэлтэй луговод үбэлэй һарануудта хүсэд хүрэхэ тошо халяагаа, хабарын тэрээгээрэ сабшалангаа һайса уһалаа, минеральна үтэгжүүлгэ шадаха соогоо гаргаа юм.

Мүнөө энэ газарынь харахада урмашахаар даа. Үдхэн ногоон холоһоо долгитон үзэгдэнэ. Энэ жэлдэ тэрэ гектарай 20-һоо доошо бэшэ ургаса абахаар хараална. Мүнөө Альберт Борбонов үбһэшэдэй оньһожоруулагдамал звеное хүтэлбэрилжэ ябана. Түрүү луговодой байгша ондо урдаа табиһан зорилгоёо амжалтатай бэелүүлхэнь найдамтай.

Совхознай ниитын адууһа малда 20,1 мянган центнер үбһэ нөөсэлхэ даабаритай юм. Нёдондоноихиһоо дутуугүй сенаж, силос дараха, витаминтай ногооной гурил гаргаха зорилготойбди. Энэ шухала кампанида үбһэшэдэй 12 звено хүдэлхэ юм. Энээндэ бүхыдөө 180 хүн хабаадаха ёһотой.

А. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Хурамхаанай районой Дэрээнэй совхозой парткомой секретарь.

ЖЭГҮҮРТЭ ТУҺАЛАГШАД

«АН-2» түхэлэй самолет агаарта дэгдэжэ, поли дээгүүр эрьежэ ерээд, газарта 5 метр хүрэтэр доро бууна. Тиимсээрнь хүхэрэн байһан поли дээрэ сагаа бутаршана. Аалиханаар ниидэжэ полиин нүгөө талада хүрэхэдэнь, тэрээн дээрэ тодхоотой байһан сүршэдэг түхеэрэлгэнь хүдэлгэгдэхэеэ болино. Дахин эрьежэ ерэхэдээ, самолет 40 метр үргэн полиин ургасые гербицидээр сүршэнэ. Ингэжэ зурууд зуруудаар тарилгын талмай хорото бодосуудаар элдүүрилэгдэнэ.

— Республикымнай бүхы районуудта мүнөө «АН-2» түхэлэй самоледой экипажнууд хүдэлнэ,—гэжэ Улаан-Үдын авиапредприятиин начальнигай орлогшо Н. П. Холодов манай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.— Энэ жэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туһа хүргэхэ түсэбтэйбди. 141 мянган гектар талмайн ургасые бог үбһэнһөө, хорхой шумуулһаа аршалха хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Мүнөө 110 мянган гектар газарай ургаса хорододгоод байна. Гадна манай предприятиин экипажнууд хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай отрядуудтай хамта Монголой Арадай Республикада ошожо, туһалһан байна.

Зэдын районой «Коммунизм» колхозой поли дээрэ жэгүүртэ туһалагшад мүнөө хүдэлнэ. Үглөөнэй 5 часһаа эхилжэ хүдэлөөд, үдэрэй халуунда амарһанай һүүлээр үдэшын һэрюундэ, үдэр бүри 8 часай туршада, летчигууд поли дээрэ гербицидүүдые сүршэнэ. Үдэрэй халуунда гербицидүүдэй шанарынь муудадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «АН-2» гербицид абаад, дахинаа агаарта гарахань.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ЭРШЭЕЭ УЛАМ ШАНГАДХАХА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түрүүшын зургаан һара үнгэрбэ. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин тоо, баримтануудые зэргэсүүлэн харахада, республикын колхоз, совхозууд бүхыдөө 223617 центнер мяха, 815256 центнер һү үйлэдбэрилөө. Хэрбээ 1982 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, 15728 центнер мяхан, 40780 центнер һүн ехээр абтаһан байна. Мяха ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ Улаан-Үдын, Загарайн районууд хубитаяа нилээд оруулаа. Эдэ районуудай ажахынууд мяха үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые 50—49 процентдэ хүргэһэн байха юм. Харин Ахын, Сэлэнгын, Захааминай, Зэдын районууд байгша онойнгоо даабарие энэ хугасаа соо оройдоол 8—21 процент бэелүүлээ бшуу.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын бэрхэшээлһээ уламжалан, гүрэндэ тушаагдаха мал һайнаар шахан таргалуулагдаагүй. Энэ гол түлэб тэжээлэй дутамагһаа болоо. Мүнөө зунай холын бэлшээридэ гаргагдаад байһан малаа һайнаар таргалуулжа, гаргаша багатайгаар тарган мяха ехээр абаха арга боломжоёо үхэршэд, хонишод дүүрэнээр хэрэглэхэ аабза гэжэ найдамаар.

Үнгэрһэн хоёр кварталай туршада республикын 19 районой юһэниинь һү үйлэдбэрилхэ энэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие хахадлажа шадаа. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай, Хориин, Хурамхаанай, Бэшүүрэй, Захааминай, Зэдын районууд жэлэйнгээ даабарие 69—54 процент дүүргэжэ, хараалһанаа ядамаггүй бэелүүлхэ байһанаа гэршэлээ. Харин Ахын, Баунтын, Яруунын районуудай колхоз, совхозууд түсэбөө 23—43 процентдэ хүргэһэн байха юм.

Энэ жэлдэ илангаяа Кабанскын, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын районуудта үнеэдэй һү шэмэнь нилээд дээшээ байгаа. Тодорхойлбол, эдэ районууд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1221—1041 килограмм һү һаажа шадаа. Саашадаа зунай бэлшээриин үеые зүбөөр хэрэглэн, һү һааляа улам дээшэлүүлхын түлөө һаалишад, мал адуулагшад оролдохо болоно.

Байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар республикамнай бүхыдөө 676502 центнер һү гүрэндэ худалдаба. Баунтын, Баргажанай, Хурамхаанай, Хэжэнгын районуудай ажахынууд тоһолиг, һайн шанартай һү бэлэдхэлэй пунктда тушаана.

Республикымнай шубуушад жэлэй эхинһээ хойшо дүн хамта 87545 мянган үндэгэ суглуулба. Энэнь, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, 10 процентээр дээшэ үндэгэн абтаһан болоно. Тингэжэ байгша оной түсэб 55 процент бэелүүлэгдээ.

Мүнөө үедэ хонидой нооһо хайшалха хүдэлмэри түгэсхэгдэжэ байна. «Сагаан алта» суглуулха хүдэлмэри Хэжэнгын, Хяагтын, Түнхэнэй районуудта эмхитэйгээр ябуулагдаа.

Байгша оной түрүүшын 6 һара соо бүхыдөө 74,703 тугал абтаа гэхэ гү, али зуун үнеэн болон гунжан бүриһөө 50 тугал түлжүүлэгдэжэ байна. Илангаяа Кабанскын, Загарайн, Прибайкалиин районууд, бэшэндээ орходоо, тугалнуудые олоор абаад, гарза хоролтогүйгөөр томо болгоно. Зүгөөр Хойто-Байгалай, Ахын, Түнхэнэй, Баргажанай районуудай ажахынуудта 100 үнеэн, гунжан бүриһөө оройдоол 37—45 түл абтанхай. Тиихэдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 73 хурьган абтажа түлжүүлэгдэбэ. Хурьга олоор абаха талаар Захааминай, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй районууд нилээд амжалтатай. Эдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 88—80 хурьга түлжүүлээ.

Мүн энэ үе соо гол зуун эхэ гахай бүриһөө дунда зэргээр 596 поршоонхо абтаад, томо болгогдоо. Гахайн тоо толгой ӧлошоруулха хэрэгтэ Хойто-Байгалай, Прибайкалиин, Зэдын районууд урагшатай. Эдэ районуудай ажахынуудта гол зуун эхэ гахай бүриһөө 1133—800 поршоонхо тобиржуулагдаад тушаагдаа. Хяагтын район энэ талаар ехэл гээгдэлтэй. Гахай үсхэбэрилдэг тус район зуун эхэ гахай бүриһөө оройдоол 481 поршоонхо абаһан байха юм.

Жэлэй эхинһээ хойшо залуу малай гарза хоролто үшөөл ехэ байһаар. Бэшүүрэй, Хяагтын, Яруунын, Хэжэнгын районуудта абтаһан тугалнуудайнь 14,4—11,0 процентнь гарзалаа.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ Яруунын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Загарайн, Хяагтын районуудта бүхыдөө абтаһан хурьгадайнь 20—15 процентнь гарзалшоо.

Тингэбэшье арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй түрүүшын хахадта республикымнай малшад зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Энэ жэлэй малай үбэлжэлгын хэды хүндэ хүшэрхэн байгаашье һаань, даалгагдаһан адууһа малаа муу бэшээр ондо оруулжа, эдэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлээ, тугал, хурьга, поршоонхо, унага нёдондонойхиһоо олоор абажа түлжүүлээ. Саашадаа энэ зунай элдин һайхан сагые зүбөөр хэрэглэн, үлэгшэ һарануудай туршада мал ажалай продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абажа, гүрэндэ тушаахын түлөө хүдөөгэйхид оролдохо ёһотой. Энэмнай партиин XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэнэрэй бодото харюу болохо үгэхэ ха юм.

ТАСС

ЭНЭ ҺОНИН

Ю. В. АНДРОПОВ Я. КАДАРТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

...К-гай Генеральна секретарь, СССР-эй ...дэй Президиумэй ...эгшэ Ю. В. ...риин Арадай партийно-правительственна делегацие ...СРП-гэй ЦК-гай ...екретарь Я ...ин 19-дэ уулзаба ... хөөрэлдөө- ...ПСС-эй XXVI ...СРП-гэй XII ...лһан шухала бэелүүлгын экономикые ...гжөөхэ, социалис ...крати үргэдхэ- ...дал байдалые хангаха та- ...лхамууд ту- ...үүдээ халан

Аха дүү хоёр партиин ба оронуудай хоорондохи харилсаануудай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые Ю. В. Андропов Я. Кадар хоёр үнэн сэдьхэлһээ тэмдэглээ. Марксизм-ленинизмын болон социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ Советскэ Союзай ба Венгриин үрэ түгэс харилсаа холбооё саашадань бэхижүүлхэ бүхы эрхэ нүхэсэл бии гээд тэмдэглэгдэһэн байна. Совет ба венгер арадуудай бодото ашатуһын нэгэн байлга, КПСС-эй ба ВСРП-гэй хоорондохи саг үргэлжэ бэхижэжэ байгаа холбоон, тэдэнэй нэгэ нэгэндээ этигэлгэ, мүнөөнэй эгээл шухала асуудалнуудаар хараа бодолойнь нэгэн адли байлга энээнэй нүхэсэл болоно гээд уулзалга дээрэ хэлэгдээ. Партиина хүдэлмэриин дүй дүршэлые халан абалгые улам үргэдхэхэ, партинуудай хоорондохи харилсаа холбооё бүхы шатада гүнзэгырүүлхэ тухай хэлсэгдээ.

Социализмын оюун бодолой айхабтар ехэ арга боломжонуудые, капитализмһаа тэрэнэй түүхэтэ бүлюу һайн талануудые улам хүсэд дүүрэнээр элирүүлэн харуулха, шэнэ байгуулалтада дайсан харша буржуазна үзэл сурталтай эрид шууд тэмсэхэ эрилтэнүүдтэ аха дүү партинуудай суртал болол-хүмүүжүүлгын ажал ябуулгые дүтэ болгохо шухала гээд онсолон заагдаа.

Варшавска Договорой эмхиин ба Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй хэмжээн соо үнгэргэгдэдэг хамтын ажал ябуулгатай нягта холбоотойгоор политическэ, экономическа, үзэл сурталай болон бусад талаар харилсаата ябуулгаяа хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ хүсэлтэй байһанаа хоёр тала мэдүүлһэн байна. Эрдэм, техникын дэлхэйн эгээл дээдэ туйлалтануудые харада абан, социалис экономическа нэгэдэлые гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. СЭВ-эй хэмжээн соо үнгэргэгдэхэ эгээл дээдэ тушаалтадай экономическа зүблөөн энээндэ ехэ туһа болохо юм.

Гадаадын политическэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ США-гай ба НАТО-гай дай жүреодэгшэ бүлэгөөрхидэй Европодо ба дэлхэй дээрэхи сэрэгэй тэнсүүрие эбдэхэ һанаашалгаһаань уламжалан, уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһон ушараар һанаагаа ехээр зобожо байһанаа тэмдэглэбэ. Энээнтэй хамта, Варшавска Договорой эмхиин Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагадахи зүблөөн дээрэ ба аха дүү оронуудай партиина болон гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай байгша оной июниин 28-да болоһон Москвадахи уулзалга дээрэ найруулагдаһан, дайнай аюулые зайсуулан сараха, уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулха талаар шэглүүлэгдэһэн ябуулгануудай программые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула хүсэлэл оролдолгонуудаа улам элсүүлхээр шиидэнхэй байһанаа батадхаа.

Уласхоорондын харилсаануудые һайжаруулхын тула интернациональна һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ, империализмын эзэрхэг түримхэй, арадуудта харша политикада эсэргүүсэн, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлахын ба амгалан тайбан байдал сахин хамгаалхын түлөө тэмсэхэдээ коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хоорондо үргэн харилсаа холбоо бэелүүлхэ шухала гээд онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Нүхэд Ю. В. Андропов Я. Кадар хоёрой хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй талархалай, хани барисаанай, зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

РЕВОЛЮЦИИЕ МАГТАН ДУУЛАГША

Владимир Маяковский революцида, партида, «хүн түрэлтэнэй хабар» гээд сэдьхэлээ хүдэлэнгеэр, омогорхолтойгоор нэрлэдэг социалис Эсэгэ орондоо поэдэй бүхы дорюун хүсые зорюулһан байгаа. Поэт—трибунай зохёол бүтээлнүүд, тэрэнэй партийна 100 боти номууд бултадаа олон үндэһэ яһатанай, совет арадай оюун ухаанай һан баялигта хэтэ мүнхэдөө ороо, коммунизм байгуулгын наһаниин дээдэ зорилгонуудые батадхахын түлөө тэмсэлдэ хүсэтэ зэбсэг болоо юм. Совет поэзиин классигай түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан июлиин 19-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно зал соо болоо.

Нүхэд Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. В. Зимянин, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Т. Н. Ментешашвили, литература болон искусствын ажал ябуулагшад, олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын айлшад президиумдэ һуугаа.

Ойн баярай бүхэсоюзна комиссиин түрүүлэгшэ, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Е. Исаев үдэшые нээгээ. Маяковский — манай залуу наһан, хүсэн ба омогорхол! — гээд тэрэ хэлээ. —Маяковский мүнөөшье мантай, ажабайдал соогуур дабшана. Тэрэ — манай сэдьхэл зүрхэндэ. Бүхы наһандаа шэлэһэн түрүү үзэл бодолдоол мэтэ тэрэ зүрхэ сэдьхэлдэмнай мартагдашагүй. Тэрэ үзэл бодолынь революци байгаа. Тэрэ үзэл бодолдоо поэт бүхы наһаараа үнэн сэхэ байгаа.

Маяковскиин поэзиин дайшалхы ёһо заншалнууд мүнөөнэй совет уран зохёолшодто, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй уран зохёолшодто зоригжуулхы жэшээ болодог. Энээн тухай ороной литературна олониитын түлөөлэгшэд С. Михалков (Москва), И. Абашидзе (Грузи), Б. Олейник (Украина), М. Танк (Белорусси), М. Каноат (Таджикистан), М. Дудин (Ленинград), В. Соколов (Москва) хэлээ.

Кузнецкэ металлургическа комбинадай хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой А. Котенко, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Л. Швецова, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Сэрэгэй политическэ академидэ һурадаг А. Липницкий гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, поэт-патриодой зохёол бүтээлнүүдэй дабтагдашагүй удха шанарые, бүхы үеын уншагшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй айхабтар ехэ үүргые онсолон тэмдэглээ.

Үдэшын түгэсхэлдэ искусствын уран бэлигтэнэй концерт болоо.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Атомна энергетикэдэ хүдэлмэрине аюулгүйгөөр эмхидхэлгые хинаха СССР-эй Гүрэнэй ниитэ союзна комитет байгуулба.

...ЛБЭГ ...ЭЙ ХАҺА

...икынгаа 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэй...лоо мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ...үдэй хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ һү ху...оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые ...гэһэн байна. Гүрэндэ 66.073 тонно һүн ...ндо жэлэй энэ үетэй сасуулбал, 5100 ...тушаагдаба.

...зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ ...дын, Кабанскын, Загарайн, Мухар-Шэ... Зэдын районуудай малшад горитойхон ...ан байна.

...йонуудай ажахын хүтэлбэрилэгшэд, зоо...тэжэлтэд, малшад үбэлжэлтын, зунай ...н арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэ... зүбөөр эдеэлүүлхэ, һааха гуримые на...ажалшадайнгаа байха зунай байра бай...үхеэрһэн, социалис мүрысөөнэй дүнгүү...гсолжо, малшадайнгаа дунда ойлгуулам...үжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһан

...ин үедэ һү, мяха үйлэдбэрилгые дээшэ...рнин малшадай гаргаһан үүсхэлые һүнэй ...нэүүд үргэнөөр дэмжээ. Тиин Бэшүү...бэртын, Дабаатын, Прибайкалиин районой Ангирай, Хурамхаанай районой Һаха...н, Зэдын районой Лапшиногой, Доодо...-Шэбэрэй районой Доодо-Калиновкын ... һайн хүдэлжэ гарабад. Ажалай үндэр ...лшад туйлаа. Тэдэнэй тоодо Хурамхаа...эйнэй совхозой Е. Ж. Дармаева, Улан... Х. С. Дашиева, М. Ц. Очирова, Улаан... Авангард» колхозой О. М. Черных, Ка...тэ совхозой Е. М. Казазаева, Прибай... «Зырянский» совхозой О. Г. Камаева, ...совхозой Л. А. Вязьмина, Н. Д. ... үнгэрһэн хахад жэлэй туршада үнеэн ...800 килограмм һү һаажа, түрүү зэргэдэ

...Яруунын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Баунтын ...адай дунда ажалай эмхидхэлэй һулада... мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ ша... гүрэндэ һү худалдалгаар байгша оной ... жэлэй түсэб дүүргэгдэбэгүй. Тиимэһээ ...уудай гээгдэлдэ ороһон ажахынуудай ...зацинууд, хүтэлбэрилэгшэд болон мэр... фермэ бүхэнэй ажал хэрэгые шүүм...ража, ашаглагдаагүй байһан нөөсэнүү... ажалай эмхидхэл болон журамые шан... КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пле... обкомой XII пленумэй шиидхэбэринүү... ажалша коллектив бүхэндэ үзэл сурта...тын хүдэлмэри улам нарижуулха, энэ ...не ажалшадай тодорхой түсэб зорилго...олбоотойгоор ябуулха эрилтэ табигдана. ...ра бороотой байжа, үбһэ ногоон хаа хаа...ргаа, малай бэлшээри нилээд һайжараа. ...фермэнүүдэй жэшээгээр түхэреэн сүүд...лаа адуулха хэрэгтэй. Һүнэй комплекс...о томо фермэнүүдэй дэргэдэхи һайжа...шээринүүдые зүбөөр хэрэглэжэ, саг саг...лайнгаа бэлшэһэн участогуудай түргөөр ...минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, һай...ухала. Гадна һаамхай үнеэдтэ буй...ээл таһалдуулхагүйн тула фермын дэр...цехүүд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ ёһо...эндэ ногоон конвейер эмхидхэхэдэ эгээл ...байна.

...үдэлмэриин гурим тон һайнаар сахиха ...коллективүүд үнеэдые тодорхой болзор...рба дахин һаажа, малайнгаа ашаг шэмые ...шэлтэй.

...олонхи ажахынуудта зунай хаһада һааг...нарыень дээшэлүүлхэ талаар горитойхон ... Малай фермын дэргэдэхи гол горхо...ай, үрэмдэмэл худагуудай ашаар һү...энүүд тодхогдоо. Хурамхаанай районой ... Булагай фермынхид энэ жэлдэ мүль...анайнгаа ашаар гүрэндэ һайн шанартай

... Зэдын районой Боосын совхоз. Түнхэ...сточные Саяны» колхоз, Баргажанай ... колхоз, Хэжэнгын районой Хэжэнгын ...шанар муутай һү тушааһан байна. Загарайн ...рхирэгэй совхозһоо ороһон һү гэдэргэнь ... гараа.

...ажахынуудта һүеэ һайнаар хүргэхэ, һү...ходо сэбэр байлгаха, үнеэдэйнгээ дэлэн...аха гурим нарииаар сахигдаха болоно. ...арна мэргэжэлтэд эрилтэеэ шангадхаха, ...ез дээшэлүүлхэ ёһотой. Фермэ бүхэндэ ...н хүдэлхэ, һаалишадта һайн шанартай ... түлөө моральна болон материальна ур...рэглэгдэхэ, һаагдаһан һүн фермэ дээрээ ...аагдаха болоно. Районуудай «Госком... «Бурятсельхозмонтажкомплект» нэгэ...эрилэгшэд фермэнүүдэй бүхы оньһон ту...саг болзор соонь заһабарилжа, таһалга...гэхэ ушартай.

...омой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй ...профой, ВЛКСМ-эй обкомой һаяхан ба...1983 оной зунай бэлшээриин үедэ мал ...нуудые үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдал... талаар мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй ...мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» тогтоолой ... фермын коллектив бүхэндэ социалис ...дэлисэтэйгээр ябуулха гээшэ ажахын пар...ацинуудай, хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэл...н. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ...ангаяа һаалиин фермэнүүдтэ поточно...н подрядай онол аргануудые коллектив ...лхэ хэрэгтэй. Фермын дэргэдэ эмхидхэг... болон арадай хиналтын бүлэгүүд малша... дүнгүүдые һайжаруулгада горитой нүлөө ...й. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, ...болон бусад зургаануудай хүдэлмэрилэг...малшадые комплексно аргаар хангалгада ...хандуулха болоно. Тиин зунай бэлшээриин ...н бүриһөө 850—1000 килограммһаа бага ... арга боломжо республикын һаалишадта

АЖАЛАЙ ТЭМСЭЛЭЙ ОХИН СООГУУР

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ШЭНЖЭЛЭЛ

Гурбан ордентэ Буряад оронойнгоо ажалшад автономито совет социалис республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй солотойгоор угтажа, эмхитэй шударгы ажалай, эршэтэ социалис мүрысөөнэй шэнэ амжалтануудаар түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадые түгэсхэһэн байна. Буряадай АССР-эй Статистическэ управленидэ бүридхэгдэһэн согсологдоһон эдэ дүнгүүдые шэнжэлэн харахада республикын промышленность энэ хахад жэлэй даабаринуудые урда урдынхиһоошье дээшэ үрэ дүнгүүдтэйгээр дүүргэбэ. Энэ хадаа ойн баярые эрхим бэлигтэйгээр угтахые шармайһан үйлэдбэриин коллективүүдэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай ба политическэ үндэр ехэ эдэбхи үүсхэлэй аша үрэ болоно гэбэл алдуугүй. Тэрэнэй ашаар байгша оной зургаан һарын түсэбүүд продукци худалдалгаар 102,0 процент, нормативна сэбэр продукцяар 103,2 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб хүн бүхэндэ товарна продукци гаргалгаар 101,6 процент, нормативна сэбэр продукцяар 103,3 процент бэелүүлэгдээ.

Республикын промышленна предприятинуудые харьяата министерствэнүүдээрнь бүлэглэн абажа харахада, бултадаа түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа илангаяа Түлишын промышленностиин министерствые тэмдэглэмээр. Тус министерствын хахад жэлэй түсэб продукци худалдалгаар 112,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр 110,2 процент бэелүүлэгдээ.

Хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтээр республикын районуудые бүхыдэнь абажа харахада, яһала урматай. Эндэ Хойто-Байгалай районойхид илангаяа ехэ амжалта түйлаһан байна. Тэдэнэр продукци худалдаха түсэбөө 139,9 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө аяар 177,2 процент бэелүүлжэ амжаа.

Гэбэшье Мухар-Шэбэрэй, Яруунын районуудай, Гусиноозерск городой промышленна предприятинуудай хангалтагүйгөөр хүдэлжэ гараһаниинь харамтай. Тэдэнэр продукци худалдаха түсэбөө тус тустаа 90.2, 99,3, 99,3 процентдэ хүргэһэн байна.

Республикын промышленна предприятинууд товарна продукци гаргалгаар нёдондо жэлэйнгээ энэ үеын байдалые 9,5 процентээр үлүүлһэн гэхэ гү, али 894 миллион 448 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байна. Энэ талаар «Бурятцелинстрой» трестын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй завод, «Бурятэнерго» управлени, «Бурятферммаш», «Забайкаллес», «Буржелезобетон» «Бурмясопром» нэгэдэлнүүд, нарин сэмбын комбинат, «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд гэхэ мэтэ илангаяа амжалтатай.

Олоной оролдолгоор, эршэтэ ажалаар республика дотор зургаан һара соо түсэбөөр хараалагдаһанһаа гадуур 113 миллион киловатт-час электрын, 12 гекалори дулаанай элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдөө. Тиихэдэ 1695 электродвигатель, 4 мянган түхэригэй автоматизациин приборнууд болон түхеэрэлгэнүүд ба тэдэнэй запчастьнууд, мал ажалай ба тэжээл буйлуулгын 145 мянган түхэригэй машинанууд бүтээгдэһэн, 2 тепловоз, 4 трактор болон тракторай, комбайнуудай 76 двигатель заһабарилагдаһан байна.

Республикын модошод 78,1 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхэжэ зөөгөө. Тэрээнһээнь мүн лэ түсэбһөө гадуур 21,8 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал гаргагдаһан байха юм.

Барилгын материалнуудай промышленность яһала амжалтатай гэжэ тэмдэглээ һэмди. Энэ амжалтань хахад жэл соо түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн 4,7 мянган тонно клинкер, 5,8 мянган тонно цемент, 1,8 миллион хирпиисэ, 0,6 миллион шифер хабтагай, 450 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл гэхэ мэтээр гэршэлэгдэнэ.

Хүнгэн промышленностиин предприятинууд дээрэ 12 мянган метр нооһон бүд, 70 мянган дотор трикотаж хубсаһан гаргагдаһан, 66 тонно нооһон угаагдаһан байна.

Эдэ мэтэшэлэн республикын промышленностиин бүхы һалбаринууд өөр өөрын амжалтануудтай. Тэдэ амжалтаараа һанаагаа амархэ бэшэ, харин улам саашань тэрэнээ арьбадхаха гээшэ манай мүнөөдэрэй гол шухала уялга болоно.

Түрэл республикынгаа алдарта ойе угтуулан, барилгашад эршэтэйгээр мүрысэн ажаллажа гараһан байна. Тэдэнэй гараар промышленна болон соёлой-ажаһуудалай олон барилганууд республика доторнай бодоо, ниислэл хотымнайшье шэнжэ шарай хубилан һэргээ.

Онсолон хэлэбэл, Улаан-Үдын Борсоевой нэрэмжэтэ гудамжын байрын гэрнүүдэй зүүн талаар залгалдуулһан худалдаа наймаанай бүхэли комплекс һаяхандэрэй урда тээхэнэ ашаглалгада үгтөөд, мүнөө гүйсэд хүсөөрөө ажаллажа байна. Тэрэнэй барилгада барилга-хабсаралгын 1-дэхи, 4-д... барилгашад хабаад... дай эршэтэ ажалай... болзор соогоо бүтэ...

Мүнөө энэ компле... ритай «Уряал» гэж... най зүйлнүүдэй са... кухни, «Электрон»... магазин нээгдэнхэй.

ЗУРАГУУД ДЭЭ... дамжын худалдаа... 2. 4-дэхи СМУ-гай... ридадаг барилгаша...

С. Б...

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГШЭД

ТОВАРНА ПРОДУКЦИ ХУДАЛДАЛГААР

Хяагтын плавико-шпадай рудник	185,4 процент
«Татарский ключ» карьероуправлени	110,3 «—»
«Байкалрыбпром» нэгэдэл	108,0 «—»
Джидакомбинат	104,4 «—»
Һүнэй промышленностиин нэгэдэл	103,6 «—»
«Бурмясопром» нэгэдэл	103,2 «—»

НОРМАТИВНА СЭБЭР ПРОДУКЦЯАР

Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй завод	113,0 процент
Хурамхаанай леспромхоз	112,2 «—»
Худанай леспромхоз	111,7 «—»
«Электромашина» завод	111,2 «—»
Сэлэнгын ЦКК	109,1 «—»
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	108,4 «—»
Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод	107,4 «—»
Шулуутын холимол тэжээлэй завод	106,4 «—»
«Теплоприбор» завод	104,5 «—»

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи №5

ҮЙЛЭДБЭРИИН ЭРШЫЕ ШАНГАДХАН...

Хэнэйшье мэдэһээр, промышленностиин, мүн дам саашадань хэлэбэл, арадай ажахын хүгжэлтэ электрын элшэ хүсэнэй хэр зэргэ үйлэдбэрилгэһөө заатагүй дулдыдаха байна. Тиимэһээл үдэр срэхэ бүри урган хүгжэжэ байһан Буряад ороной ажахын һалбаринуудые электрын элшэ хүсөөр гүйсэд хангадаг болохын тула Гусиноозерскын ГРЭС бодхоохо шиидхэбэри абтаад, тэрэниие комсомолой бүхэсоюзна габшатай барилга гээд соносхогдоо бэлэй. Оронойнмнай зүг бүхэнһөө ерэһэн олон ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд, эндэ эршэтэйгээр хоорондоо мүрысэн хүдэлөө, хүдэлнэшье. Нарата Казахстанһаа ерэһэн бишье тэдэнтэй, түрүүшын барилгашадтай зэргэ жагсан тэмсэжэ хүдэлхэ хубитай байгааб.

Залуушуулай залиршагүй зоригоор, олоной оролдосото ажалаар хүсэтэ ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээн бодхоогдожо, түрүүшынгээ киловатт элшэ хүсэ үгэжэ эхилээ бэлэй. Тиихэдэл би нэгэдэхи энерго-блогой машинистын туһалагшаар хүдэлжэ ороо һэм.

Һаяхан манай «А» вахтын халаандаа байхада, 18-дахи миллиард киловатт-час үйлэдбэрилэгдөө гээшэ. Ажалайнгаа энэ илалтаар нүхэдтэеэ хамта омогорхон баясахадаа, өөрынгөө оруулалсаһан хубитаар сэдьхэлээ хананги байгаа һэм. Юуб гэхэдэ, Гусиноозерскын ГРЭС-эй түрүүшын блогой ашаглалгада үгтэхэһөө хойшо би электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэдэ хабааданаб. Түрүүшын киловаттһаа станци жолоодон ашаглалсаха зуураа мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдожо хүдэлнэб. Эхин үедэ станциин хүдэлмэри тогтониижонги гуримдаа гүйсэд ороодүй, саг зуурын заһабарилга үе-үе болоод лэ ушардаг бэлэй. Тиихэдээ оньһон түхеэрэлгэнүүдэй нюусануудтай һайса танилсаха, заһабарилан харууһалха хүдэлмэриин ашаар дүршэл, мэдэсээ дээшэлүүлхэ аргатай байгаабди.

Уданшьегүй машинистын мэргэжэлдэ тусгаар һуража, шалгалта «һайн» сэгнэлтэтэйгээр үгэһэнэй удаа «Б» вахтын халааниие хүтэлбэрилсэжэ эхилбэб. Энерго-блогуудай удаа дараалан ашаглалгада табигдаха бүри бидэнэрэй хүдэлмэриин харюусалга дээшэлнэ. Ганса бэшэ, дүрбэн агрегадые харууһалан хүдэлгэхэ уялгатай болоходоо, саашадаа мэргэжэлээ нарижуулха хүсэлэнтэйгээр һуралсалаа үргэлжэлүүлээб. Тиигэжэ һаянай ахамад машинистаар «А» вахтада томилогдобоб.

Энэ вахта хододоо социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, станциин найдамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхын тула бүхы мэргэжэл, дүршэлөө, хүсэ шадалаа элсүүлдэг. Гол технико-экономическа дүнгүүдээр түсэбөө саг үргэлжэ үлүүлэн бэелүүлдэг юм.

Манай коллектив хахад жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан условно түлишые 0,5 процент алмаха, өөрын хэрэглэмжэдэ зорюулагдаһан электрын элшэ хүсэнэй 0,1 процент арьбалха, шалтагаангүйгөөр агрегадуудые зогсоохогүйн тула һэргылэн харууһалха, зогсоборигүйгөөр заһабариин хүдэлмэри бэелүүлхэ уялгануудые абаад, технологическа таарну гуримтайгаар, ажалдаа журамтайгаар хүдэлжэ гараа.

Коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргые дахинаа батадхан гэршэлхэ шалгалтын үедэ бидэнэр бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ шадаһан байнабди. Түлишын, электрын элшэ хүсэнэй гаргашалгые хороохо зуураа, станциие гүйсэд хүсэн соонь ашаглажа һураабди. Мүнөө жэлдэ 3,5 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ арадай ажахыда дамжуулха зорилго табигдана.

Гусиноозерскын горсоведэй арадай депутат байһан хадаа энергетигүүдэй ажаһуудалда, амарха хэрэгтэ анхаралаа хандуулан, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанаб. Жэл ерэхэ бүри манай ажабайдал һайжаржа, хаанашье нютагжаһан хүн — ород, буряад, казах илгаагүй, — эбтэй эетэй нэгэ бүлэдэ хамтынгаа баялигые арьбадхан, хүдэлжэ байна гээшэбди.

О. ШЕГЕБАЕВ,
Гусиноозерскын ГРЭС-эй ахамад машинист.

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ ОРОЛДОЛГООР

Улаан-Үдэ хотын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив бар хүсөөр хэгдэдэг ажалые хороохо хэмжээ ябуулгануудай түсэбые байгша оной эхиндэ баталан абаа һэн.

Мүнөө депогой зарим цехүүдтэ хүдэлмэри хүнгэлһэн хэдэн оньһон түхеэрэлгэнүүд амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Энэ хадаа депогой ухаалан зохёогшодой ба уралан нарижуулагшадай бүтээһэн хоёр кантователь, локомотивай автомат сигнализациин клапангуудые шалгадаг стенд, электродвигательнуудые хабсаргалтада хэрэглэгдэдэг түлхюурнүүд мүн. Араата мөөрэ бүтээдэг шэнэ хоёр станок ашаглалгада оруулагданхай.

Тиигэжэ деподо 8 хүдэлмэришэн ондоо ажалда ороо, 16 хүдэлмэришэнэй ажалынь хүнгэлэгдэнхэй.

О. БЕРЕЗКОВ.

Холтоһоной уурхайда дүшөөд гараһан жэлэй туршада вольфрамай руда малтан абтана. Үнэтэ металлые гүнзэгыдөө нюуһан хада ууланууд мүнөө зүгын гэртэл адли болошонхой. Газар дорохи ехэ нүхэ, һүбэнүүд хэдэн арбаад модоной зай соо иишэ-тиишээ һалаатан ошоно. Эгээл эндэ, хада уулын гүнзэгыдэ, руднигай ажалай гол цех оршодог юм. Тус цехэй эзэниинь — забойщик. Эдэ мэргэжэлтэд хада малталгын болон сэбэрлэлгын бригаданууд болоно хубаардаг гээшэ. Хада малтагшад газарай гүн руу түнхин малтажа ородог, тиин тэдэнэй удаа сэбэрлэгшэд вольфрамаар баян руда үрэмдэжэ абадаг илгаатай юм.

Уурхайн нэгэдэхи участогта сэбэрлэлгын гурбан бригада хүдэлмэрилнэ. Эдэ коллективүүд горнягай гашуун хүлһэ һайнаар мэдэхэ болоһон гэшүүдһээ бүридэнхэй. Тэдэнэй нэгэ бригадые Бальжинима Банзаракцаевич Базаров толгойлһоор зургаан жэл болобо.

Бүхы эдэ жэлнүүдтэ бүлэгэйнгөө гэшүүдтэй хамта Бальжинима Банзаракцаевич өөрөө һуралсажа, ажалай дүй дүршэлтэй боложо, түрүү аргануудые шудалаа. Тиимэһээ тус бригадынхид үйлэдбэридөө түргэн зуура амжалта түйлажа эхилһэн намтартай. Һүүлэй табан жэл соо тэдэнэр һара бүридэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Олон шататай, хэдэн олон сэгнэлтэнүүдые хараалһан гуримтай уурхай доторхи социалис мүрысөөндэ бригадынхид илажа, моральна болон материальна талаар нэгэтэ бэшэ урмашуулагдаһан байха. Мүнөө үедэ Базаровай бригада комбинадайнгаа эгээл эрхимүүдэй зэргэдэ ябаһаар. Гэхэтэй хамта нютагайнгаа түрүү ажалша коллективүүдэй тоодо оролсоно. Бальжинима Банзаракцаевичай фото зураг районой Хүндэлэлэй самбарта хоёрдохёо һуулгагданхай юм.

Руднигай хүтэлбэри Бальжинима Базаровай һанамжые дэмжэжэ, тэрээндэ этигэн, эгээл харюусалгатай даабари үгэдэг болоһоор униинэй. Хатуу шулуутай газарай ган руу годирон ошоһон вольфрамай һудалые сэбэрээр, бага гаргашатайгаар малтан абалга дүй дүршэл схэтэй горнягай ажал гэжэ зүб тоологдодог. Нимэ һүбэ соо Базаровай бригадынхидай хүдэлмэрилһэнэй һүүлээр геологууд, маркшейдернүүд нэгэтэшье муу сэгнэлтэ үгөөгүй байна.

хоохо, шадабаригүйнь түлөө харааха, уурлаха ушар бригадада огто үзэгдөөгүй юм. Мүн залуу горнягта түрүүшээр бүгэдэнтэй аб адли, салин хүлһэнэй наряд хаагдадаг заншалтай. Базаровта эльгээгдэһэн залуушуул тай хүн юм. Бригадын соведэй гурбадахи гэшүүн — — Амгалан Гомбожапович Бадмаев мүн лэ ажалша бүхэриг, 27 наһатай, залуу горняк. Олониитын эдэбхитэн, бүхэ барилдаагаар, мэргэн буудалгаар комбинадай

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ДҮРШЭЛТЭЙ БРИГАДИР

Харанхы, нойтон шахта дотор хүдэлмэрилхэ гээшэ бэрхэтэй хэрэг. Хүн бүхэн дадажа, үни удаан тэндэ ажалладаггүй. Эгээл зориггойшуул горняк мэргэжэлээ орхидоггүй гээшэ. Тиихэдэ 25—30 жэл соо таһалгаряагүй хүдэлмэрилһэн ажалай баатарнууд олон ааб даа. Бальжинима Банзаракцаевич 17 жэл соо газар доро урагшатайгаар ажаллана. «СССР-эй хүндэтэ горняк» гэһэн нэрэ зэргэтэйшүүл Зэдын комбинадта мүнөө үедэ оройл 3 хүн байна. Тэдэнэй нэгэн, наһараа эгээ залуунинь — бригадир Базаров.

Шурбэһэлиг үндэр бэетэй, харабтар шарайтай, даруу номгон зантай Бальжинима Банзаракцаевич ажалдаа шударгы, «дэмы балай яаралтагүй урагшаа дабшадаг хүн» гэжэ суурхалаг. Бригадынгаа гэшүүн бүриин мэргэжэл, шадабариие һайса тэрэ мэдэхэ болонхой. Түргэнөөр, һайн шанартайгаар бүтээхэ ажалда тэдэнээ хубаарилан томилдог, эбтэй эетэйгээр хүдэлмэрилхэ байдал зохёожо шададаг юм.

Базаров комбинадай эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй нэгэн. Руднигай һуралсалай-курсовой комбинат дүүргэжэ, бригадада эльгээгдэһэн залуушуулда пневмо-алха гү, али бусад зэр зэмсэг барюулжархидаг! Ажалла! Шадаагүй һаашни һургахабди! Хүндые дабажа, халуун хүйтэниие амсажа хүн хүдэлмэришэн болодог юм! Тиигэжэ бригадир түрүүшын сагһаа залуушуулые хажуудаа абажа ябадаг. Тэдэниие гомодхараалагдаһан хахад жэл соогоо ото һурагшаар ябаагүй юм. Амгалан Бадмаев, Александр Тариуев, Владимир Агафонов болон бусад эндэ ерэжэ 3—4 һара соо һуралсаад лэ, тусхай шалгалта эрхимээр тушаажа, 4—5-дахи разрядуудые абажа хүдэлмэрилнэ. (Хадын ашагта малтамал абадаг үйлэдбэриин дүримөөр гансал бригадирта эгээл дээдэ — зургаадахи разряд олгогдодог юм). Мүнөө энэ коллективтэ Николай Салютин һурган хүмүүжүүлэгдэнэ.

Суудаа гараһан Базаровай бригадада бүхыдөө 9 горнягууд оролсоно. Абари зантаараа, мэргэжэл шадабаряараа олон ондоонууд. Гэбэшье бүтэдөөрөө ажалша, харюусалгаяа мэдэрдэг гэшүүд юм. Тэдэнэй диилэнхинь бригадиртаяа хамта 1977 онһоо хойшо ажаллана. Энэ коллективтэ ерэһэн хүн ондоо бүлэгтэ ородоггүй. Харин бригадаһаа гарагшад горняк мэргэжэлээ огто орхидог. Гэшүүнэйнгээ дүй дүршэл, армалзалые нэгэдхэжэ, олоной хэрэгтэ элсүүлжэ, ажалдаа амжалта түйладаг шадабаритай Бальжинима Банзаракцаевичай урагшатай ябаханьгайхалгүй. Бүхы асуудалнуудые суг хамта шиидхэхын түлөө оролдодог юм. Гэбэшье тэрэ, нэн түрүүн, уридшалан бригадынгаа соведэй гэшүүдтэй зүбшэһэн байдаг. «Бригадирай баруун гар» гэжэ шоглон нэрлүүлдэг Владимир Доржиевич Бадархаев 15 жэл соо хадын гүн доторһоо үнэтэ металл малтан абана. Энэ коллективтэ ерэһээр 6 жэл болоо. Дүй дүршэл ехэтэй, горнягай мэргэжэлые һайнаар шудалһан, сэхэ зансутлуулагдамал командын гэшүүн байха. Мүнөө тэрэ Зүүн Сибириин технологическа институтда орохоёо бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Бригадын ажалша бэрхэ горнягуудай нэгэн Виктор Алексеевич Голосоев, заочноор дунда һургуули дүүргээд, Ивалгын гидромелиоративна техникумдэ ажалһаа таһалгаряагүй һуралсана. Мастер гэжэ тэрэниие нүхэдынь омогорхон нэрлэдэг юм. Тус коллективэй гол хубиин үшөө нэгэ тэшүүн Юрий Карлович Савельев үйлэдбэриингөө зэр зэмсэгүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладагаараа шалгардаг. Вольфрамтай һудалые тусхай оньһон түхеэрэлгээр 180—200 сантиметр гүнзэгыгөөр үрэмдэхэдөө бригадирһаа балайшье хойнотодоггүй.

Бальжинима Базаровай хүтэлбэрилдэг сэбэрлэлгын бригадын гэшүүд бэе бэеэ һэльбэн, ажалайнгаа бүхы талые гүйсэд бүтээдэг болоо. Руда үрэмдэхэ, тусхай оньһон техникэ — скрепераар түлхин суглуулжа, вагонеткэнүүдтэ ашаха, һүбэ нүхэнүүдэй оройе бүхэлэн, 200—250 сантиметр утатай модон бахананаудаар тулгуурилха, уһанай ба агаарай соргонуудые, резинэтэй кабель, электро-утаһануудые рельс харгыһаа зайсуулан табиха гэхэ мэтээр ажаллаха газар бригадир бэлдэнэ. Иигэжэ металлтай һудалые сэбэрээр түгдэ сохижо абалга хинахада таарууу. Тиин забойщигой багахашье алдуу гаргажа, проект хазагайруулаа болобольшь, тэрээндэ дары туһалха арга олгоно.

Үйлэдбэриин, ажаһуудалай журам шангадхаха ту-

Агууехэ Октябриин хубисхалай үлгы Ленинград хотынхид, Буряад оронойажалшадтай үниһөө хойшо нягта холбоо барисаатай юм. Бүри 1932 ондо Ленинград хотын бүлэг хүдэлмэришэд, Буряад орондо ерэжэ, колхоз, совхозуудые байгуулалсажа, завод, фабрикануудые барилсажа, залуу республикын экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулалсаһан түүхэтэй. Мүнөөшье Ленинградай ажалшад Буряад оронойажалшадтай аха дүү мэтээр нүхэсэдэг, бэе бэедээ туһалалсадаг, хоорондоо мүрысэдэг гээшэ.

ҮГЭМНАЙ БАТА БАЙХА

Буряад оронойхойто нютагуудаар хоридохи зуун жэлэй асари ехэ барилгын — Байгал-Амарай түмэр замай баригдажа эхилхэдэ, ленинградайхид энэ ехэ барилгада хабаадалсаха гэжэ эрид шиидэһэн байха юм. Тиигэжэ манай хотын ажалшад Байгал далайн хойто эрьедэ Северобайкальск город бодхоолсохо даабари абаа бэлэй. 1975 оной февраль һарада барилгашадай түрүүшын отряд эндэ буугаа һэн. Янгинама хүйтэн, мульһэн дуулгаар хушагдаһан Байгал далаи бидэниие шэрүүнээр угтаа. Гэбэшье барилгашад, брезент майхангуудые татажа, вагон гэрнүүдые табижа, богонихон болзорой туршада түбхинөөд, 108 байрын гэрнүүдэй, 280 үхибүүдэй сад-яслиин, 1180 үхибүүдэй һураха һургуулиин һууринуудые табижа эхилээ һэн.

Түрүүшээр яһалал хүндэ бэлэй. Юуб гэхэдэ, Хойто-Байгалда түмэр харгыһаа байха авто-харгышье үгы байгаа бшуу. Барилгын бүхы материал 7 мянган километр зайда оршодог Ленинград хотоһоо асарагдадаг байгаа. Уһан замшад бидэндэ аргагүй ехэ туһаламжа хүргөө һэн. Тэдэнэй туһаламжаар лэ Байгалай хойто эрьедэ, ой тайгын оёорто 108 бүлын орохо, түрүүшын гэрэй, котельнын барилга хэжэ, 1979 ондо ашаглалгада тушаагаа бэлэйбди. Тэрэ гэһээр гурбан жэлһээ үлүүтэйхэн саг үнгэрөөд байна. Бидэ 120 бүлын орохо арбан гэр ашаглалгада тушаагаабди. Үшөө 13 гэрэй торхо бодхоогдоод, дотор талынь хүдэлмэри хэгдэнэ. Байгша һарада 120 бүлын орохо гэрэй барилга дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэһэн уялга абаа һэмди. Харин Майн 1-нэй һайндэрэй урдахана энэ гэрэй барилга дүүргэжэ, ашаглалгада оруулаабди гэхэ гү, али абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид амжалтатайгаар бэелүүлээбди.

«ЛенинградБАМстрой» гэжэ нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннын барилгашад Эхэ оронойнгоо тон харюусалгатай даабари бэелүүлжэ байна. Тиимэһээл бүхы хүсэ шадалаа ажал хэрэгтээ зорюулжа, байрын гэрнүүдэй саад, яслиин, магазин, столовонуудай барилга түргэнөөр хэжэ, саг болзортонь ашаглалгада тушааха гэжэ эрмэлзэнэ, энэ зорилгоёо бэелүүлнэшье.

БАМ-ай барилгашадай, түмэр замшадай, уһан замшадай 1200 гэр бүлэ дулаан зохид байрада түбхинэн оронхой. Байгша ондо гурбан гэр ашаглалгада тушааха ёһотойбди. Нэгэ гэр тушаагдаа. Жэлэй дүүрэтэр урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ байнабди.

Бидэ мүнөө бүхы материалаа Нева мүрэнэй эрьеһээ Байгалай хойто эрье хүрэтэр түмэр харгыгаар асарнабди. Барилга түргэнөөр, һайн шанартайгаар хэхэ хэрэгтэ энэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Хэдэхэн жэлэй саана эндэ гансахашье гэр үгы байгаа юм. Мүнөө бүхэли город ербын бодобо. Түмэр замай станцида ашаатай поезднууд ерэжэл байна. Эдэнэй зариманиинь Хойто-Муяын хаданууд хүрэтэр ошоно. Совет оронойажалшад, түрэл Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро гайхамшаг ехэ хүдэлмэри хэжэ, Сибирь болон Алас Дурна хизаарай баялигые ашаглаха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна ха юм. Манай Ленинград хотынгшье ажалшад энэ шухала хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана гэжэ үшөө дахин тэмдэглэлтэй. Бидэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада Северобайкальск городой түрүүшын ээлжээниие дүүргэжэ, ашаглалгада тушаахабди. Тэрэнэйл түлөө мүрысэнэбди. Ленинградайхид үгэдөө хүрэхэл байха.

В. ПАВЛОВ,
«ЛенинградБАМстрой» нүүдэл-оньһожоруулагдамал колоннын хабсаргагша.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭ...

ТОВАРНА ПРОДУКЦИ ХУ...

Загарайн хилээмэнэй завод
Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика
«Гусиноозерская» шахта
Хяагтын пивын завод
«Госкомсельхозтехникын» Мухар-Шэбэрэй районно отделени
Ципиканай прииск

НОРМАТИВНА СЭБЭР ПРО...

Улаан-Үдын архиин завод
Худанай лесхоз
Загарайн карьероуправлени
Сэлэнгын туршалгын завод
Ойморой мебельнэ фабрика
Заудинска мелькомбинат
Элхиин авто-заһабарилгын завод

ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

...рилэгшэдэй зүблөөн һаяхан боложо, ...й июниин (1983 он) Пленумэй шиид...һөөр республикын соёлой хүдэлмэ...үүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалые Бурядай АССР-эй соёлой министрэй ...А. М. ГЕРШТЕЙН энэ асуудалаар

гоор хүмүүжүүлгэдэ соёлой эмхи зургаанууд, илангаяа хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд, соёлой байшангууд, музейнүүд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Гэхэ зуура эдэнэй хүдэлмэридэ ехэ дутуу

лаа хандуулна. Кабанскын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй районуудта хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангалга һайнаар эмхидхэгдэнхэй. «Клубай, библиотекын ба музейн хүдэлмэриин от-

гагдажа байһан тухай асуудалнуудта тэрэ сугларгашадай анхарал хандуулаа.

Хүдөөгэй ажалшадые хангаха талаар районоойгоо соёлшодой эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байһан тухай Түнхэнэй

СОЁЛШОДОЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

литическэ болон абари зангай шэнжэ шанарта эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ гээшэ социалис соёлой гол зорилго, нангин уялга мүн болоно гэжэ Пленум тэмдэглээ һэн. Энэ һайн һайхан хэрэгтэ искусство болон литературада ехэ һуури үгтэдэг байһанинь арсашагүй.

Буряад ороной литература болон искусствын ажал ябуулагшад зохёохы ажал хэрэгтээ үзэл сурталай, партиин, арадай шэнжэ шанарай гол еһонуудые батаар баримталдаг юм гэжэ партиин обкомой һаяхан болоһон пленум дээрэ тэмдэглэгдээ. Энэнь литература ба искусстваяа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, тэдэнэй национальна онсо маягые үлөөхэ, бүхы хүн түрэлтэнэй соёлой туйлалтануудаар баяжуулха арга олгоһон байна. Москвада болоһон Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүдэй үедэ манай литература, искусствын хүгжэлтэдэ үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн, гэхэ зуура ушаржа байгаа дутуу дунданууд заагдаһан байгаа гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Репертуар хадаа театрально-концертнэ искусствын үндэһэ һуури болоно. Энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ; гэбэшье туйлаһанаараа сэдьхэлээ ханаха ёһогүйбди. Гүнзэгы удхагүй, ажабайдалhaa таһархай, һали-буляар бэшэгдэһэн зүжэгүүд хангалтагүй муугаар найруулагдажа, манай театрнуудай сценэнүүд дээрэ табигдана.

«Олоной дунда үргэнөөр алдаршаһан эстрадна искусстваа бүхы юумэн бидэнэй зүрхэ сэдьхэлые ханаанагүй». Эндэ «нэн түрүүн олзо олохо гэһэн бэшэ, харин политическэ хандаса байха ёһотой» гэжэ Пленум дээрэ хэлэгдээ һэн. ЦК-гай энэ заабари манай концертнэ ажал ябуулгын ёһо гуримболохо зэргэтэй.

Нүхэр Ю. В. Андропов Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ, соёл-гэгээрэлэй, хүмүүжүүлгын үргэн ехэ хэрэгсэлнүүд партиин мэдэлдэ үгтэнхэй гэжэ тэмдэглэбэ. Ажалшадые коммунис ёһоор, марксистско-ленинскэ үзэл бодолтой-

дунданууд ушарна. Олохон клубуудта үйлэдбэриин-техническэ лекторинууд үгы байһаар, социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ зарим клубууд, онблиотекэнүүд ёһын тэдыдэ хабаадана. Малшадые, хүдөөгэй ажалшадые һайнаар хангахын тула соёлой нүүдэл эмхи зургаанууд үргэнөөр хэрэглэгдэхэ зэргэтэй. Автоклубууд партийно-политическэ, агитационно-пропагандистска эмхи зургаанууд болохо ёһотой.

Коллективүүдтэ политическэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитедүүд эдэбхитэйгээр хабаададаг. Зүгөөр энэ шухала хэрэгтэ соёлой эмхи зургаануудай хабаадалсаха зэргэтэй байһыень мартаха ёһогүйбди.

Сэрэгэй-патриотическа, интернациональна ба атеис хүмүүжүүлгын асуудалнуудые үшөө дахин анхаралтайгаар хаража үзэхэ шухала гэжэ Пленум дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Хүнүүдэй ажаһуудаг газарай агитпунктнууд һула муугаар хүдэлнэ гэжэ заагдаһан байха юм.

Ажалша коллективүүдтэ социалис мүрысөө эмхидхэжэ, уран һайханай самодеятельностиие хүгжөөхэ, үхибүүдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриие һайжаруулха һурагшадые гоё һайханиие ойлгодогоор хүмүүжүүлхэ, ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ, манай үе сагай асари ехэ барилга болохо БАМ-ай барилгада соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй хубитые оруулха соёлой-спортивна комплекснүүдые бариха, соёл-гэгээрэлэй кадрнуудые һурган бэлдэхэ, шэлэжэ олохо, тааруулан табиха, тиихэдэ ушаржа байгаа дутуу дунданаудые дары усадхаха асуудалнуудта элидхэлшэ түгэсхэлдөө дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

СОЁЛОЙ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ **С. Ф. Миронова** элидхэл тушаа түрүүлэн үгэ абаба.

— Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха асуудалнуудта соёлшод гол анхара-

личнигууд» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ олгохо гээшэ хүмүүжүүлхы шухала удха шанартай байна. Социалис мүрысөө эмхидхэхэ талаар соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай организацинуудта горитой дутагдалнууд үшөөл ушаржа байһаар.

Хүдөөгэй ажалшадые шефтэй абаха хүдэлмэри хангалтагүй һулаар ябуулагдана. Хүдөө нютагуудай соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, соёлшодой үхибүүдтэ ясли-сад, пионерэй лагерь бариха шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэ тогтобо.

Манай районой соёлой хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй материалнуудые олонитын дунда ойлгуулха, нэбтэрүүлхэ талаар яһала ехэ юумэ хэжэ байһан гэжэ Хяагтын районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таһагые даагша **Б. М. Некрасов** үгэеэ эхилээ. Клубай эмхи зургаануудые заһабарилжа, үбэлдэ түлеэ бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнабди. Соёлой хүдэлмэрилэгшэдые һурган бэлдэлгэ мүнөө үе сагай эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусанагүй. Тиимэһээ соёлой хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, тааруулан табиха гээшэ шухала асуудал болоно. Хүдэриин совхоздо, «Заря» колхоздо ажалай жаяг журамые бэхижүүлхэ, олонитын үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлхэ талаар соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргана.

Филармониин директор **В. Г. Николаев** трибунада гарахадаа, нигэжэ хэлэбэ:

— Манай филармониин коллективтэ халуун һаһа оролхоёо байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, сентябрь һарада бидэ гастролёор Япон ошохые, харин октябрьда Волго шадаран областьнуудай, автономито республиканудай ажалшадта айлшалхые бэдэлжэ байнабди. Тиимэһээ партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, репертуараа шэнэлхын тула ехэ юумэ хэнэбди. Зохёохы уран бэлигтэ залуушуул тухай, гэр байраар, транспортаар ямараар хан-

нэгэдхэмэл библиотечнэ системын директор **Л. Д. Бильдуева** хөөрэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай Композиторнуудай холбооной нийтын политическэ эдэбхи нилээд дээшэлээ гэжэ композитор **В. А. Усович** үгээ эхилһэн байха юм. Хүгжэм дууе олоной дунда дэлгэрүүлэн нэбтэрүүлхэ, оркестрнүүдые мүнөөнэй аппаратураар хангаха, уран һайханай авторнуудта анхарха, гонорарна фондые зүбөөр хубаарилха, кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнуудта тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлээ. Буряадай номой хэблэл хүгжэмтэ зохёолнуудай нотонуудые олоор барланагүй, буряад арадай инструментнүүдэй мастерской үндэпэн арадайнгаа инструментнүүдээр оркестрнүүдые мууса хангана гэхэ мэтын эрилтэнүүдые табиһан байна.

Хүбүүд, басагадые совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай алдарта ёһо заншалнуудаар хүмүүжүүлгэдэ коллективэйнгээ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһан тухай республиканска хүүгэдэй библиотекын директор **И. И. Петухова** хөөрэбэ.

Гостелерадиогой профкомой түрүүлэгшэ **В. Н. Давыдов**, Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин директор **А. А. Гинеев**, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Кабанскын райкомой президиумэй гэшүүн **А. А. Котова**, Бүхэроссин хоорой бүлгэмэй Буряадай отделениин харюусалгата секретарь **Н. Б. Дамиранов** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

КПСС-эй обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша **В. М. Леонов** республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөндэ хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн хэлсэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол баталан абаһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗОЛ ЖАРГАЛАЙ БУЛАГ

(УРАН ЗОХЁОЛШЫН ДЭБТЭРҺЭЭ)

АВТОНОМИТО гүрэн түрынгөө байгуулагдаһаар жаран жэлэйнгээ ойн баярые угтажа байһан буряад арадайнгаа хуби заяан тухай бодомжолходоо, Агуу Октябриин илалтые ээлүүдгүй һанаандаа оруулдагби.

Агуу Октябрь... Хоёрхон лэ үгэ. Тиигэбэшье эдэ хоёр үгэ хэды гүнзэгы удхатай гээшэб!

Он жэлэй ошохо тума удха шанарынь улам бүри үргэдэнэ. Октябрь гээшэ минии арадай шэнэ хуби заяанай эхинэй эхин болоо гэхэдэ, тон зүб гэжэ һанагдана.

Октябриин урда тээхи үе сагые агшан зуура дурдангаа, һанаандаа һэргээжэрхие. Эндэ бүхы дэлхэйн шухала ехэ зорилгонуудые дурдаһанай хэрэг үгы, харин гансал манай тоонто багахан Буряад ороной хубисхалай урда тээхи түүхын жэлнүүдые һанаандаа оруулаад үзэебди.

Хубисхалай урда тээхи Буряад орондо бүхы хүн зонойнь 90 гаран процент бэшэг мэдэхэгүй байһаниинь мэдээжэ һааб даа. Тайлбарилан хэлэбэл, бүхы хүн зоной оройдоол 4 процентнь эхин һургуулиин эрдэмтэй байһан гэхэ. Тэрэ үедэ бүхы бүһэтэйшүүлые үзэг бэшэгтэй болгохын тула хаанта засагта 180 жэл, харин бүхы эмэгтэйшүүлые һургахын тула ...280 жэл хэрэгтэй болохо байгаа гэжэ тэрэ үеын хэблэл багсааһан гэлсэдэг.

Хэрбээ хүдөө нютагуудта библиотекэнүүд, клубууд гэхэ мэтэшэлэн байгаагүй юм, тиимэһээ хүгжэлтэ тушаа хэлэлсэхэһээ гадна дурдаһанаймнайшье хэрэг үлүү ааб даа.

Буряад ороной жэшээ дээрэ манай гүрэндэ болоһон соёлой туйлай ехэ хубилалтануудые харуулжа боломоор гэжэ һанагдана. Мүнөө манда юрэнхы эрдэмэй үдэрэй ба үдэшын 624 һургуулинууд, 20 гаран техникумууд болон дээдэ 4 һургуули хүдэлнэ.

Мүнөө буряад арад түхэл маягаараа үндэһэн, удхаараа социалис соёлоороо омогорхохо ёһоороо омогорхохо дүүрэн эрхэтэй бшуу. Урдань хүдөө нютагуудта нэгэшье клуб гэхэ гү, али соёлой гуламта байгаагүй һэм шуу даа. Харин мүнөө 662 клуб болон соёлой байшангууд, нийтын 1000 гаран библиотекэ хүдэлнэ. Хэрбээ революциин урда тээ дээдэ һургуули дүүргэһэн 10 гаран интеллигент, хурга даран тооломоор эрдэмтэд манда байһан һаа, мүнөө республика доторнай СССР-эй Науканудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиал—эрдэм шэнжэлгын томо түб байгуулагданхай. Тиихэдэ хоёр мянга гаран хүн, эрдэмэй табяад доктор болон 800 гаран кандидат эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри эрхилжэ байнхай.

Харин мэргэжэлтэ искусство болон уран зохёол тухайгаа хэлэхэ болоо һаа, Буряадтамнай академическэ хоёр театр, гүрэнэй ород драмын, хоёр бүлэгтэй кукольна театрнууд, филармони ехэл амжалтатай хүдэлнэ. Мүн Уран зохёолшодой, Композиторнуудай, Уран зураашадай, Журналистнуудай болон Архитекторнуудай холбоонууд гэхэ мэтэ зохёохы ажалтанай эмхинүүд хүдэлмэрилнэ.

Буряадай Уран зохёолшодой холбоон Сибириин болон Алас Дурнын зохёохы ажалтанай эмхинүүдэй дунда эгээн үнинэй гэжэ тоотой юм. Мүнөө тэрэнэй зэргэдэ табяад зохёолшод—СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд ороно.

Мүнөө буряад литература эгээн хүгжэнги национальна литературануудай нэгэн болонхой юм. Олон жанртай, олон һалбаритай. Манай литературын эрхим зохёолнуудые бүхы дэлхэйн хүн зон уншадаг болонхой гэхэдэ, алдуу болохогүй. Жэшээлбэл, Хоца Намсараевай, Жамсо Тумуновай, Даширабдан Батожабайн, Николай Дамдиновай зохёолнууд буряад арадай уран бэлигтэй зэргэ хүгжэһые бүхы дэлхэй дээрэ гэршэлэн харуулна бэшэ гү? Манай литературын дээжэ зохёолнууд хадаа манай үндэһэн хэлэнэй баялиг, манай омогорхол болоо.

Агуу Октябриин ашаар бидэ дуратай мэргэжэлээ шэлэжэ, эрдэмтэд, эмшэд болон зохёолшод болонобди. Хэрбээ Ленинэй партиин ударидалга доро Агуу Октябриин социалис революциин илаагүй һаа, буряадуудай хуби заяа багсаахаһаньшье бэлэн бэшэ.

Жаран жэлэй саада тээ Буряадай автономито республика байгуулагдаа. Түүхын хэмжээгээр энэ хадаа багахан болзор. Тиигэбэшье, иимэхэн хугасаа соо Буряад орон танигдахын аргагүйгөөр хубилаа, экономикодонь, оюун бодолдонь хэды ехэ хубилалтанууд болооб! Манай республикын городуудай, посёлогуудай болон тосхон, һууринуудай түхэл шарай хэды залуу, гайхамшаг һайхан болооб! Хаанта Россин гээгдэнги захахизаарнуудай нэгэн байһан һаа, мүнөө бүхы талаараа түрэл оронтоёо нэгэ жэгдээр хүгжэжэ байһан хизаар нютаг болонхой, мүнөө манай республика барилгын ехэ талмай болонхой, эндэмнай манай ерээдүй мүндэлнэ. Буряадай дэбисхэр дээрэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай хоёр барилга—Байгал-Амарай түмэр зам, Галуута-Нуурай ГРЭС баригдажа байна. Хүдөө нютагуудта хэды олон комбинадууд, промышленна, мал ажалай комплекснууд бодооб, байрын хэды олон гэрнүүд баригдааб! Республикымнай ниислэл хотодо богонихон болзор соо хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод баригдажа, Байгал-Амарай барилгада шухала хэрэгтэй материалнуудые үгэжэ эхилэнхэй. Буряадай промышленна предприятинууд авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын, «Электромашина» гэхэ мэтэ томо-томо заводууд тухай хэлэһэнэйшье үлүү гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, манай промышленностиин үйлэдбэри хилын саанашье мэдээжэ болонхой бшуу.

БУРЯАДАЙ хүдэлмэришэн анги... Энэ темэ ажабайдалдал адли хэзээдэшье дундаршагүй темэ болоно. Гэхэ зуура манай уран зохеолшод республикынгаа баатарлиг хүдэлмэришэн ангиин ажабайдалые нэрэтэй түрэтэйгөөр харуулжа үшөөл оираадүйл даа. Энэ талаар бидэ хүдэлмэришэн ангиин урда хэмжэшэгүй ехэ үритэйбди.

Һүүлэй үедэ манай уран зохёолшод хүдэлмэришэн ангиин темэдэ хандадаг боложо байнхай. Энэ талаар прозаик Ким Балков ехэл абьяастайгаар ажаллана. Тэрэшэлэн БАМ-ай барилгашад тухай, тэдэнэй ажал хэрэгүүд тухай шүлэг зохёолнууд бэшэгдэнэ. Буряадай арадай поэдүүд Н. Дамдинов, Д. Жалсараев энээ тухай гайхамшаг һайхан мүрнүүдые бэшээ. Поэдүүд С. Ангабаев, М. Шиханов, В. Липатов гэгшэд баһал агуу барилга тухай шүлэгүүдээ найруулаа. Бишье энэ темэдэ шүлэгүүдые бэшэдэг гээшэб. Манай индустриин түрүүшын флагман болохо—ЛВРЗ-гэй 50 жэлэй ойдо зорюулжа, «Газарай татаса» гэжэ нэрэтэй шүлэглэмэл роман бэшэһэн байнаб. Буряад хэлэн дээрээ тунхаглагданхай гээшэ һааб даа, мүнөө Москвагай поэт Валентин Устинов «Советский писатель» гэжэ номой хэблэлдэ гаргахын тула ород хэлэн дээрэ оршуулжа байнхай.

Юрэдөө, ЛВРЗ-гэй түүхэ манай Буряад ороной түүхын таһаршагүй нэгэ хубинь болоно гээ һаа, тон зүбтэй. Урдань имагтал хубшын хүүежэ байһан газарта, хүгшэдэй, хүүгэдэй һархяаг, жэмэс түүдэг байһан газарта иимэ томо завод байгуулжа шадаха гээшэ агуу ехэ хэрэг болоно бэшэ аал! Имагтал зохёон байгуулха гэһэн агуу ехэ зорилго урдаа табиһан, түүхэтэ зорилгоёо үнэн зүрхэнһөө мэдэрһэн арад түмэн иимэ богонихон саг соо асари томо завод бодхоожо шадаа бшуу. Тэрэ хадаа хэнэйшье мэдэхээр, хүсэтэ оньһон техникэ байгаагүй, хүрзэ, хюрөө, лом барилгашадай гол зэр зэмсэгынь байһан ха юм. 1932 ондо бүхы барилга дээрэ шадал багатайхан ори гансахан

«Артур Корпель» гэжэ экскаватор байһан шуу даа. Эдэбхитэд-комсомолшууд болон барилгашад, тэдэнэй тоодо минии эсэгэ майханта городтоо ажаһуудаг байгаа. «Би эрээн завуул барилсаа һэмби»,—гэжэ эсэгынгээ хэлэдэгые мартагшагүйб. Юундэ абамни заводые **эрээн** гэжэ нэрлэдэг байгаа гээшэб гэжэ би багашаг ябахаһаа ойлгожо ядагша бэлэйб. Ушарынь юуб гэхэдэ, минии эсэгэ һургуулигүй хүн байһан тула «ремзавод» гэһэн ород үгые буряад хэлэн дээрээ «эрээн» гэжэ хэлэдэг байгаа ха юм.

Хүбшэ тайгые илахын тула хүсэл зориг хэрэгтэй байгаа. Арадуудай агууехэ хани барисаан— ленинскэ хани барисаан эдэниие агуу ехэ ажал хэрэгүүдтэ зоригжуулдаг байгаа. Манай республика дотор Советскэ Союзай зуугаад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд ажаһууна. Элдэб ёһо заншалтай, өөр өөрын хэлэтэй арадууд Пушкинай, Ленинэй хэлэнэй ашаар бэе бэетэеэ харилсана. Ород хэлэн аха дүү арадуудай хоорондоо харилсаха ёһотойл алтан дүгы болоно тодорһон байна бшуу. Элдэб янзын 100 гаран хэлэн эрхэ сүлөөгэй хэлэнүүд болонжо хүгжэнэ. Энэ хадаа бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһан ленинскэ интернационализм мүн болоно бшуу. Имагтал сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политикын арадуудай бата нэгэдэлэй һуури болонжо үгэһэниинь манай, СССР-эй бүхы арадуудай зол жаргал болоно. Манай дайсадшье энээниие мэдэрхэ баатай болодог ха юм. Жэшээлхэдэ, манай республикаар аяншалһан уран зохёолшо Эрик Ньюби иигэжэ бэшэһэн түүхэтэй: «Танай республикаар, ябажа тон ехээр һонирхобоб. Гэхэтэй хамта энэ дайдые... сэсэрлиг хизаар болгоһон хүнүүд намайе ехэтэ гайхуулна. Танай республикын түйлэһэн амжалтанууд бүхы арадуудай хоорондын бата бэхи, үнэн зүрхэнэй хани барисаанай үрэ дүн мүн».

Ород ба буряад арадуудай хани барисаан агууехэ шалгалтануудые гаталан гараһан түүхэтэй. Хаашуул ба баяшуул бэшэ, генералнууд ба ноёд бэшэ, харин Россин ба Буряадай эрхим, дүрбэн тэгшэ хүбүүд, басагад энэ хани халуун барисаае бэхижүүлһэншье, шэрээһэншье байха.

300 гаран жэлэй туршада аха дүү мэтээр ажаһуужа байһан үе соо манай хэлэнүүд нилээд баяжаа. Агуу ехэ ород хэлэндэ буряад үгэ хүүрнүүд ороһон байха. Харин ород үгэнүүд буряад хэлэндэ олоор абтажа, ямар ехээр баяжуулааб!

Хара хурьһэтэ Росси,
сагаан сэдьхэлтэ Росси,
сэлмэг нарата Росси,
сарюун һанаата Росси!
Ород шүлэгэй маяг,
ород хэлэнэй аяг
одоо буряадай зүрхэ
абяан ээлээ, бэрхэ.
Ород арадай бодол,
ород ахадай шунал
одоол шуһандам тодо—
юрөөл зүрхыем, тунан.
Тарян талмайта Росси,
талаан зугаата Росси,
сэлмэг шарайта Росси,
сарюун һанаата Росси!

«Сарюун һанаата Росси — гайхамшаг һайхан минии эхэ Росси!» «Современник» хэблэлдэ гаража байһан шэнэ ном соогоо би иигэжэ Россидаа хандаһаб.

XIX зуун жэлэй эсэстэ Англиин аяншалагша Диксон иигэжэ хэлэһэн юм: «...Үльгэрлиг сэбдэг мүльһэтэ Забайкали... Эндэ европейскэ соёл болборол — Шекспир, Диккенс, Бальзак, ородой агууехэ поэт Пушкин хэзээдэшье хүрэжэ шадахагүй хаш даа...»

Мүнөө хонишон бүхэнэй, хүдэлмэришэнэй, интеллигентын гэртэхи библиотекэ соо дэлхэйн классигуудай зохёолнуудтай ушарнат, Шекспир буряад харагшадтай буряадаар хөөрэлдэнэ, харин ородой агууехэ поэт Пушкин буряад хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлые эзэлэнхэй.

Агуу Пушкинай шүлэг—
арюун бодолой булаг—
манай сэдьхэлэй ангаае
садхаан-садхаан хангаа юм!

В. ПЕТОНОВ.

УРАН ГАРТА

ВОС-ой Улаан-Үдын һуралсал-үйлэдбэриин предприятида оролдосотой, шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд олон юм. Тэдэнэй нэгэн комсомол басаган Татьяна Налетова болоно. Энэ залуу басаганай уран гараар хабсаргагдаһан схемэ «Теплоприбор» заводто эрхим шанартайгаар эльгээгдэдэг.

Татьяна үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхынгөө хажуугаар нийтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Предприятиингаа бэшэ басагадтай уран һайханай бүлгэмдэ оролсоод, ород арадай болон совет композиторнуудай зохёоһон дуунуудые сценэ дээрэ шадамар бэрхээр гүйсэдхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татьяна Налетова.

А. ШУЛУНОВОЙ фототекст.

«...ЯАД ҮНЭН» ...бэшэнэй һүүлээр

«...АЙ ЗӨӨРИДЭ ...БАГШАД»

...28-да нимэ гаршагтай Будамшуугай бэ...олилогдоо һэн. Зэдын районой XX парт... колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, шал...налта һуладуулһанай гэмээр эндэ ...ехээр үригдөө, хулгайлагдаа. Ганса Г. Побокова хуурмаг документнүү... түхэриг 74 мүнгэ үбэршэлөө. Тиихэдэ ...сээгээр барилга хэдэг Г. М. Ахназа...р бригада ажахыда 9637 түхэригэй ...гэжэ тэндэ хэлэгдэһэн байгаа. ...ропромышленна нэгэдэлэй начальник ...етымнай редакцида иимэ харюу эль...

...толилогдоһон Будамшуугай бэшэг ...ленна нэгэдэлэй заседани дээрэ ха...эгдэһэн баримтанууд зүбтэ тоологдоо. ...ой ахамад бухгалтер, кассир Побоко...саһээгдээ. Районой прокуратура Ахна...үрдэлгэ хэжэ байна».

...ДАЙ ГЕРОЙН ...РАСХААЛДА

...еспубликын ...рой, испан бэеэ даан- хамгаалхын Урда Америкын тэмсэлэй Симон Боливарын 200 жэлэй ...Компартин ...ндалда тэм- ...шарта үдэр- ...дан, КПВ-эй дээрэ демо- олонитын, ...алхы проф- ...политичес- түлөөлэгшэд

рагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, тус түпиин гүрэнүүдэй адли тэгшэ ба национальна бэеэ даһан байдал тухай, бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудай хани барисаан ба эб найрамдал тухай Боливарай хараа бодолнууд шухала удхатай байна гэжэ тэмдэглээ. Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байһан Түбэй Америкын ба бүхы түбиин патриодуудай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхые венесуэл арадые уряалһан тусхай резолюци заседани дээрэ баталан абтаа.

...ральна сек...арил сугла-

ПНОМПЕНЬ. Камбучиин Арадай-революционно партиин Центральна Комитет, НРК-гай Гүрэнэй Совет болон Министрнүүдэй Совет мэдүүлгэ баталан абаба. Социалис оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Москвадахи уулзалга дээрэ найруулан дэбжүүлэгдэһэн үүсхэлнүүдые хүсэд дэмжэжэ байһан тухайнь тэндэ хэлэгдэнэ.

Мүнөө байгаа стратегичес-

БҮРИМҮҺЭН ДЭМЖЭНЭ

кэ хүсэнүүдэй тэнсүүрние эбдэхые, Советскэ Союзда орходоо сэрэгэй бүлюу хүсэтэй болохые Холбоото Штадууд оролдоно гээд мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ. США-гай иимэ политиканиь Европодо ядерна дайнай аюулые улам ехэ болгоно, бүхы хүн түрэлтэндэ ядерна дайгаар

занана. Иимэ эрхэ байдалда ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, түби дэлхэй дээрэ бата амгалан байдал тогтоохо талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай политиканиь бүхы арадуудай хүсэлэлнүүдтэ харюусана.

...АМЕРИКАН ХЭЛСЭЭН

...рециин газар ...баазануудые ...ухай ...шэнэ хэлсээн- ...ар табигдаба. ...ээ жэл шахуу ...нүүд болоһон

...мерикан сэрэ...е дары түр- ...эрилтэ таби- ...алта хүсэнүү- ...ргэдэнэ. Афи...э, Салоника- ...хото городууд- ...азанууд хэрэг- ...—США-гай ко- ...«Америкынхид ...илон арилагты» ...үд доро олон

мянган хүн зоной хабаадалгатай жагсаалнууд боложо үнгэрһэн байна.

Грецидэхи сэрэгэй баазануудые үлөөхые оролдожо, США Грециин правительствада зарим бүүлтэ хэхэ баатай болоо. Болзоройнь дүүрэһэнэй һүүлээр 17 һара болоод, США Грециһээ сэрэгэй баазанууд болон сэрэгшэдые гаргажа эхилхэ гээд таһан жэлэй болзортойгоор баталагдаһан хэлсээн дотор хэлэгдэнэ.

Шэнэ хэлсээн 1953 ондо баталагдаһан хэлсээе һэлгэхэ, ерэхэ жэлэй эхеэр хүсэндөө орохо юм.

ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ГҮЙСЭД ҺАЙШААЛГА

БЕРЛИН. ГДР-эй Национальна фронтын бүридэлдэ ородог политическэ партинууд мэдүүлгэнүүдые хэбэ. Социалис оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Москвада болоһон уулзалгын дүнгүүдые тэрээн доторoo гүйсэд дүүрэнээр һайшааһан байна.

Германиин Демократическа таряашадай партиин правлениин президиумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, Москвадахи уулзалгын үедэ баталагдан абтаһан хамтын мэдүүлгэ соохи эб найрамдалта үүсхэлнүүд уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь һайжаруулха, буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай бодото алхам хэхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Арадуудай хуби заяанай түлөө үндэр ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэржэ, Москвагай уулзалгада хабаадагшад дайнай аюулые зайсуулан сараха, уласхоорондын аюулгүй байдалые хангаха бодото харгы зам заагаа. США болон НАТО-гай гэшүүн-орснуудай буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээжэ, уласхоорондын байдалые улам орео, түгшүүрилтэй болгожо байха үедэ социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүд хамтынгаа ябуулгануудаар социализмые сахин хамгаалхаар, эб найрамдалые хангахаар шиидэнхэй байһанаа дахинаа мэдүүлбэ.

Социалис оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд ядерна дайн дажарта бэлдэхэ гэһэн политикые буруу һүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдожо байһанаа мэдүүлбэ гэжэ Германиин либерально-демократическа партиин түбэй правлениин политическэ комитет мэдүүлбэ. Американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын хэдэ хэдэн оронуудта тараан тодхохо гэһэн түсэбһөө уламжалан, Европын арадуудта тохёолдуулагдажа байһан аюулые зайсуулан сараха шухала.

Мадридтахи уулзалгада дэбжэлтэ туйлагдаба

МАДРИД. Удаан саг соо үргэлжэлһэн шанга хөөрэлдөөнүүдэй һүүлээр 34 делегаци Мадридтахи уулзалгын түгэсхэлэй документын проектые урдишалан һайшааба.

Журналистнуудай бүлэгөөрхидтэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, гансал Мальтагай делегаци нэгэн һаналые дэмжэхэсэ мүнөө дээрээ бэеэ барина. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадажа шадахаар Мадридтахи уулзалгые хуулита ёһоор хааха бултанда таарамжатай болзор тухай хэлсэхые хабаадагшад оролдоно.

ПРЕЗИДЕНТНҮҮДЭЙ ДЕКЛАРАЦИ

МЕХИКО. США-гай булимтархы балмад ябуулганууданй улам һүжэржэ байһан Түбэй Америкэдэ эб найрамдал хангаха талаар тодорхой дурадхалнуудые Венесуэлын, Колумбиин, Мексикын ба Панамын президентнүүд найруулан дэбжүүлбэ. Мексикын Канкун хотодо болоһон уулзалгын һүүлээр дүрбэн гүрэнэй толгойлогшонорой баталан абаһан деклараци дотор тэдэнь бэшэгдэнхэй.

Түбэй Америкэдэ хэмороо зүришэлдөөе һүжэрөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн бүхы ябуулганудта эсэс табиха, гадаадын сэрэгэй советнигүүдые тэндэһээ гаргаха, энэ районд гадаадын сэрэгэй баазануудые тодхолгые хориха гээд президентнүүд уряалаа.

ЯПОН ЭХЭНҮҮДЭЙ ҺАНААГАА ЗОБОЛГО

ТОКИО. «Томагавк» гэжэ далита ракетэнүүдые ашаалһан «Нью-Джерси» гэжэ американ линкорой ба «Карл Винсон» гэжэ авианосецой Японой портнуудта ерэжэ тогтолгые эрид шууд буруушаанабди» гэһэн шиидхэбэри Иокосука хотодо һая болжо үнгэрһэн эхэнүүдэй префектуральна 28-дахи съезд баталан абаба гээд «Акахата» газетэ мэдээсэнэ. Съезд дээрэ үгэ хэлэһэн Японой дай сэрэг буруушааһан эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй ажал ябуулагшад үхибүүдэйнгээ ерээдүйн түлөө һанаагаа зобожо байһан тухайгаа хэлээ. «Японие атомна дайнай газар болгуулхагүйбди! гээд Япон эхэнэрнүүд хэлээ. Эб найрамдалай, Япондо сэрэгэй баазануудые усадхахын түлөө, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые огтолон хорихын түлөө тэмсэл эдэбхижүүлхэ уряатайгаар ороной олонитэдэ тэдэнэр хандаа.

ЭРДЭМТЭ ЭХЭНЭРНҮҮД

Жаргалта һайхан байдалда ажаһуужа байһан совет эхэнэрэй хуби заяанда атаархамаар гээшэ. Хаанашье, хэзээшье хадаа эхэнэр хүн иимэ ехэ эрхэтэй, мэдэлтэй байгаагүй ха юм. Буряад ороноймнай минии үеын эхэнэрнүүдэй дунда арадай ажахын элдэб һалабаринуудта хүдэлхэ зуураа, мэргэжэлэйнгээ талаар ёһотойл баатаршалга харуулжа байһан нүхэд олон ааб даа. Харин би эндэ эрдэмэй үндэр орьёл өөдэ тэгүүлжэ ябаһан эхэнэрнүүд тухай хөөрэхэ һанаатайб. Эдэнэрнай СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай Биологиин институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд гээшэ.

Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, аналитическэ химиин лабораториие даагша, Биологиин институдай директорэй орлогшо Надежда Ефимовна Абашеева коллективэйнгээ ёһотойл омогорхолынь болонхой юм. Тэрэ 1959 онһоо хойшо эндэ хүдэлдэг. Мүнөө хүндэтэ ветерануудай зэргэдэ жагсалсадаг болонхой.

Н. Е. Абашеева хүдэлмэринүүд дотороо органическа бодосуудта, газарай хүрьһэндэ гол анхаралаа хандуулдаг. Тэрэнэй хүдэлмэриин дүнгөөр хүрьһэнэй үрэжэлэй ямар байхань уридшалан элирхэйлэгдэдэг байна.

Нүхэр Абашеева ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг. Олон жэлдэ тэрэ пропагандист байгаа, түүхын шэглэлтэй методологическа семинар хүтэлбэрилөө, хүрьһэ шэнжэлэгшэдэй Бүхэсоюзна бүлгэмэй Буряадай отделениин түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлөө. Тиихэдэ «Знание» бүлгэмэй гэшүүн һэн тула жэлһээ жэлдэ хүн зоной дунда лекцинүүдые уншадаг. Тэдэнһээ гадна, Н. Е. Абашеева арадай депутадуудай районно Соведтэ хоёр дахин депутадаар һунгагдаһан намтартай. Энэ нүхэрнай «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар, КПСС-эй обкомой болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, партиин горком болон райкомой, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин болон Буряадай филиалай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

Биологиин эрдэмэй кандидат Светлана Васильевна Пронинагай эрдэмэй харгыда ороһон замынь һонирхолтой юм. Тэрэ 1972 ондо гельминтологиин лабораторидо хүдэлхэеэ ерэхэдээ, гистолог мэргэжэлтэ боложо болбосоронхой байһан. Тиимэһээ тэрэ бүхы эрдэм мэдэсээ хэрэглэн, биологическа ехэ удха шанартай шэнжэлгэнүүдые хэжэ, Казахай ССР-эй Наукануудай академиин Зоологиин институдта диссертацияа амжалтатай хамгаалһан байна. Ороноймнай мэдээжэ эрдэмтэд тэрэнэй хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнээ бэлэй.

Мүнөө үедэ Светлана Васильевна хэжэ байһан ажалаа саашань үргэлжэлүүлнэ, мүн ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадана.

Ургамалай минеральна тэжээлэй физиологическа генетикээр институдтамнай шэнэ шэглэл хүгжэжэ байна. Биологиин эрдэмэй кандидат, лабораториин ахамад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Н. Ф. Климашевская үшөө Ленинградай гүрэнэй университедтэ һуража байха үедөө энэ асуудалаар һонирхожо эхилһэн намтартай юм. Шэлэһэн темээрэ эрдэмэй диссертаци хамгаалһанайнгаа һүүлээр тэрэ таряан ажалые химиин хүсөөр дээшэлүүлхэ талаар үргэн хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан Сибирь эльгээгдэһэн байна. Климашевскаягай диссертаци шэниисын сортнуудай онсо илгаануудые шэнжэлэлгэдэ зорюулагдаһан байгаа юм.

Сагай эрилтын ёһоор ажабайдалнай элдэб олон асуудалые шэнээр шиидхэхэ баатай болодог гээшэ ааб даа. Шэниисын зарим сортнуудынь үндэр ургаса үгэдэг аад, яахадаа белок багатайб? Харин тиихэдэ ямаршье сортын бэшэ, юрын шэниисэ аяар 35 процент белогтой байна. Хэды багтаа, хайшан гээд, анхан ехэ байһан белок бага болооб? — гэхэ мэтэ асуудалнууд удаа дараалан гаража байгаа юм бээзэ.

Надежда Федороана мүнөө үедэ зэрлиг, ямаршье сортын бэшэ шэниисые сорттой, үтэгжүүлгэ һайнаар хэрэглэдэг болгохо аргануудые шэнжэлнэ. Энэ хүдэлмэри гансал Сибирьтэ бэшэ, харин Союз доторнай түрүүшынхеэ үнгэргэгдэнэ. Иимэ хүдэлмэри хэжэ байхын тулада институдтамнай вегетационно гэрхэн баригданхай, үбэлдөө ургуулагдаха ургамалда гэрэл үгэжэ байха тусхай түхеэрэлгэ тодхогдонхой юм. Тэндэ эрдэмэй һүүлэй үеын шэнэ методико хэрэглэгдэнэ.

Эдэ хүдэлмэриин үрэ дүнгөөр элдэб ороной эрдэмтэд һонирхоно. Байгша ондо Болгарида болохо Уласхоорондын симпозиумдо, физиологууд болон генетигүүдэй Бүхэсоюзна конференцидэ хабаадаха урилганууд институдтамнай ерэнхэй.

Манай институдай залуу эрдэмтэдһээ бэлэдхэл һайнтай, ажалша бэрхэ мэргэжэлтэ-почвовед Вера Ивановна Убугуновае дурдая. Тэрэмнай хүрьһэ шэнжэлгын болон агрохимиин лабораторидо хоёр жэлэй туршада хүдэлжэ байха зуураа, өөрынгөө суглуулһан, шанаржуулһан материалай үндэһөөр бусад нүхэдтэеэ хамта гурбан статья хэблүүлһэн, Байгалай заповеднигэй газарай хүрьһэнэй карта табилсаһан байна.

Шэнжэлгэнүүдэйнгээ дүнгүүд тухай тэрэ Биологиин институдай залуу эрдэмтэдэй, хүдөө ажахын институдай болон регионой научно-үйлэдбэриин конференцинүүд дээрэ мэдээсэһэн байха юм.

Вера Убугунова институдай ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг. Тэрэ профкомой гэшүүн, залуу эрдэмтэдэй соведэй гэшүүн.

Институдай биологиин талаар активна бодосуудай таһагай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд Н. Д. Болсохоева, Т. А. Асеева, С. М. Баторова болон бусад түрүү эхэнэрнүүдэй ажал тухай хөөрэнгүй гарахын аргагүй ха.

Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Наталья Даниловна Болсохоева лабораториие даадаг. Тибетолог мэргэжэлтэй энэ нүхэрнай түбэд литература шэнжэлгээр ехэ хүдэлмэри хэдэг юм. Тэрэмнай Д. Д. Дашиевтай хамта энэдхэг-түбэд медицинын атлас ород хэлэндэ оршуулһан байна. Тэрэ өөрынгөө шэнжэлдэг темээр олон материал Уласхоорондын конгрессүүдтэ хабаадагшадай анхаралда табиһан юм. Непалай гүрэнэй правительствоор уригдаһан Н. Д. Болсохоева түбэд медицинын архив шэнжэлжэ, һонирхолтой материалнуудые асараа һэн. Тэрэнэй хэһэн хүдэлмэриие Непалай правительство үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Фармацевтическэ эрдэмэй кандидат Т. А. Асеева 1970 онһоо эхилжэ, ургамал шэнжэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэрэ эрдэмтэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана: Буряадай филиалай партбюрогой гэшүүн ба Институдай ханын газетын редактор юм.

Мүнөө эндэ бидэ эрхимэйнгээ эрхимүүдые дурдабабди. Эрдэмэй харгын холо руу зорипон эхэнэр нүхэдни үшөө олон ааб даа. Хүн бүхэн тухайнь эндэ хөөрэжэ ханахаар бэшэл!

Эрдэмтэ эхэнэрэй ажал ябуулга ямаршье сагаар хэмжэгдэдэггүй, хэзээдэшье дууһадаггүй шахуул. Тиигэжэ хэлэхэдээ, би эрдэмтэ эхэнэрэй ажалые орёо, хүшэр хүндэ гэхэеэ һанана бэшэб. Манай орондо ямаршье ажал —жаргал. Тиигэбэ ябашье, эхэнэр гээшэмнай, нэгэдэхеэр, эхэ, хоёрдохёор, хүнэй һамган ха юм даа.

Дээрэ хөөрэһэнһөөмни тобшолол хэхэдэ, манай институдай эхэнэрнүүд научна болон ниитын хүдэлмэриие тааруу тэгшээр ябуулна, гэр бүлэдөө эзэн байха үүргэеэ эрхимээр бэелүүлнэ.

Сүлөөтэ, жаргалта ажабайдалтай совет эхэнэрнүүд өөрынгөө хуби заяанай бодото эзэдынь болонхой гээшэл.

Нүхэд тухайгаа хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хэдэхэн үгөөр өөр тухайгаа хэлэхэ хүсэлтэй байнаб. Би Зэдын голой малшанай бүлэдэ хүн болоо һэм. Дунда һургуули дүүргээд, һаалишанаар хүдэлөөб. Тиигээд Буряадай хүдөө ажахын институдта ороо һэм. Тэндэл эрдэмэй гүн руу алхалха путевко абаа гээшэ бээзэб. Дүрбэн үхибүүнэй эхэ болоһон намда, юрын буряад эхэнэртэ, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжын байһанда аргагүй ехээр баясадагби. Мүнөө би Биологиин институдай ахамад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэб. Экологическа паразитологиин лабораториие даагша Н. М. Пронинай хүтэлбэри доро Байгалай хаб загаһан ба ондатра хоёрой хорхойн экологи болон биологиие шэнжэлхэ талаар хүдэлмэрилнэбди. Би дүн хамта жара шахуу научна статья бэшэнхэй хүм. Зариманиинь хэблэгдэнхэй, Нүгөөдүүлынь хэблэгдэхээ байна.

Революциин урда тээ буряад эхэнэр эрдэм тухай зүүдэлдэгшьегүй байһан ааб даа. Мүнөө бидэнэр Совет Конституциин наран доро дүүрэн эрхэеэ эдлэнэ гээшэбди.

Д. С. ЖАЛЦАНОВА,
ветеринарна эрдэмэй кандидат, Биологиин институдай эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ.

ҺОНИРХОЛТОЙ КОНФ

Хэжэнгын районой библиотекарьнууд республикынгаа 60 жэлэй ойдо зорюулан, ехэ хүдэлмэри хэһэн юм. Ойн баяртай дашарамдуулан абаһан эршэеэ тэдэнэр мүнөөшье һуладхангүй, эдэбхитэйгээр хүдэлмэреэ ябуулна.

«Районой библиотекын хүгжэлтэ 60 жэл соо» гэһэн темээр научно-практическа 2 үдэрэй конференци Хэжэнгэдэ һаяхан үнгэргэгдэбэ. Эндэ районой бүхы библиотекарьнүүдһээ гадна хүршэ Хориин районой болон республиканска библиотекын түлөөлэгшэнэр хабаадалсаа.

Конференцидэ хабаадагшад хоёр үдэрэй туршада долоон элидхэл шагнаһан байна. Жэшээлхэдэ, «Эдеэ хоолой программа ба тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ библиотекэнүүдэй үүргэ», «Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ библиотекэнүүдэй бэелүүлдэг үүргые дээшэлүүлхэ тухай», «Партийна болон ажахын эмхи зургаануудай арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһалха талаар хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэри» гэһэн элидхэлнүүд олоной анхарал татаа.

Конференциин хүдэлмэреэ эхилһэн түрүүшын үдэрэй түгэсхэлдэ Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин студентнэрэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар поэт Михаил Светловой поэзидэ зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдэһэн байна.

Конференциин хоёрдохи үдэрэйнь түгэсхэлдэ Доодо-

СТУДЕНТНЭР КАМЧАТКА МОРДОБО

Манай республикын 620 студентнүүд барилгын хамтын отрядта оролсожо, Камчатка ошобо. Тэдэнэр Камчаткын областиин загаһа болбосоруулгын предприятинуудта ажаллаха юм.

Энэ жэлдэ манай республика дотор студентнэрэй гурбадахи семестр арбан зургаадахияа эмхидхэгдэбэ. Студентнүүд 5.3 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ гэһэн социалис уялга абаа. Эдэнэр промышленна предприятинуудай, байрын гэрнүүдэй, һургуулиин байшангуудай, малай фермэнүүдэй барилгада хабаадалсаха юм.

Д. НИКОЛАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Самаита Смит Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Терешков
Фототелеграф

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАН

Далаад жэлэй урда тээ дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ сэрэгэй албанда ябаһан энэ үбгэжөөл мүнөөшье шанга бэетэй. Мухар-Шэбэрэй районой Заган һууринда түрэһэн Ермолай Фёдорович Никонов (зураг дээрэ) тиихэдэ, 1914 ондо нэгэ хатуу байлдаанай үедэ ехэ хүндөөр шархатахадаа хосорбоб гэжэ һанаа һэн. Мүнөө бороо хурын ороходо, тэрэ шархань яншадаг, шархирдаг.

1919 ондо Ермолай Фёдорович партизан боложо, сагаантанай болон нютагай баяшуулай үүдхэһэн бандитизмые даралгада хабаадалсаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэдэ тэрэ һаял табитай боложо ябаа. Тиигээшье һаа өөрынгөө дураар армида ошожо, Эрхүү хотодо запасай полкдо складуудай харуулшан байһан.

Тээмэндэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пленум дээрэ, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, Е. Ф. Никоновтэ Хүндэлэлэй грамота барюулагдаһан байха юм.

Б. ДАБАИН.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

УЯНГА

ХҮН ХУША ХОЁР

Ардан АНГАРХАЕВ

Хүнэй алхаад лэ гарашаха горхон аад, хорёод сажан үргэн, яһала гүнзэгы ганга соогуур урдадаг юм. Тэрэниие зубшаад, хуһан, нарһан худхалдан, уулын хормойһоо эхилэн, үдхэнөөр түрисэлдөөшье һаа, доошоо болоходоо. уужам дэлюун таряалан сабшаланһаа сухариһандал үсөөрэ үсөөрһөөр бүри үгы болошодог.

Тэрээхэн Хуша гансаараа гангын эрьеын эгээл эрмэгтэ шахуу һуудаг бэлэй. Яагаад эндэ сасагта мүшэрнүүдээ һаглайлган ургашоо юм, бү мэдэе... Хушануудай «хаан түрэ» аяар хэдэн модо холо—уулын хоёрдохи атираа гүбээнүүдтэ бшуу. Хомхой онголо гү, али гол газар руу тэнэжэ бууһан хэрмэншье тэрэнэй эндэ бии болошоһондо ушартай байжа болоо. Магад, хүншье...

Жэл ерэхэ бүри бүдүүрэн, ногоохон сасагуудайнгаа хүхэльбэ үнгые үдхэрүүлдэг һэн. Намарһаа намарта һамарнуудынь мансайлдан томо болохо.

Теэд нэгэ нажар ойн горхоной багаханаар үерлэхэдэ Хушын тэндэхи эрье үлэ мэдэгхэн хэмхэрэн унашаба. Шалд гэн, тэрээхэн газарай булангиртай уһан соо үгы болошохые Хуша оройдоошье анхараагүй.

Жэлнүүд ошоһоор, уһан урдаһаар, бишыхан хэмхэрхэй онгилогдо онгилогдоһоор, нура нураһаар, гангын эрье эдигдэжэ эхилбэ. Эрье үндэһэлиг хяаг ногоотой хадаа нилээд тулабашье, өөрынгөө хүндэ бэеые даангүй. доогуураа малтагдашаһан хүмэг руугаа нэгэтэ абяатайгаар, гомдолтойгоор шуухираад, хамхаран һуушаба. Хушыншье үндэһэнүүд хэды зууралдабашье барижа шадаагүй, хахадынь хуха таһа һүрэжэ, узуурнуудынь арбайлдан үлэшэбэ. Хуша мүшэрнүүдээ ганхуулан, болоһон юумэн болоо гэһэндэл абяагүйхэн зогсодог һэн.

Һалхинда эсэргүүсэхэнь хүшэр — хушын узуурта хүрэтэр эрье нуранхай — үрөөһэн хүлтэй хүндэл болошоо.

Нэгэтэ хабар хүйлэн ерэһэн шуурганда богонихоноор, бүүгай һүрэһэндэл «тас» гээд, доохонуураа һүхөөр хуха сабшуулһандал хушын бэе дундуураа шуурашаба.

Тиибэшье Хуша һууриндаа үлөө һэн. Түрүүшээр тэрэ нуржа байһан эрьеһээ адхашье шоройн унашахада, һудалнуудаараа гашуудалта хара шүүһэ гүйлгэн, шэлбэһэнүүдээрээ шэшэрээд абагша бэлэй. Теэд энэ үдэрһөө хойшо һанаагаа табихаяа болишобо.

Оршон тойронхиие хаймадан, шэртэн хаража эхилбэ. Эгээл дүтынь нарһад үхэлтэ аюулда орошоһыень обёороогүйдэл, мүнхэ ногоон үнгэтэй хадаа, элдэб хубилалтануудые дэлхэйн наадан энеэдэн мэтээр тоолоно хэбэртэй, анхаралаа хандуулнагүй. Хүнэд нариихан сагаан мүшэрнүүдтээ гүлгэдэйнгөө хабарай шэмэ суглуулан монсойлдохые адаглан, ногоохон набшаhануудайнгаа һалбаржа, бултанай дура татахаар үеынгөө ерэхые хүлеэжэ, Хушын гашуудалые обёорхоор бэшэ! Нэбтархан боро бургааһад Хуша өөдэ хэзээдэшье атаархан, һайшаан харадаг аад, мүнөө баһал сүлөөгүй, дулаан оронһоо бусаһан гургалдай дээрэмни һуугаад дуугаржархина аа гү гэжэ сагһаа урид хүлеэжэ зобоно. Ногоон... Үбһэ ногооншье даа өөһэдөө зобошоод байһан баарһад ха юм даа: нёдондонойхинь хагдаршаһан, энэ жэлэйхи хүрьһэеэ хүсэд соолоодүй...

Турлаагшье хааган ерэхэ орой дээрэнь һуунагүй, саһанһаа сүлөөршэһэн таряаланай шорой соо үлэ хоол бэдэрнэ.

Хабар ха юм даа.

Бүхы юумэндэ аалиханаар хандажа, бүхы дэлхэйн бүохэг болон зэнхыһэн тэнгэри өөдэ үлыхэһөө ондоо юумэн Хушада үлэбэгүй. Тиихэдээл агшан зуура энэ хизааргүй түбидэ өөрынгөө гашуудалай юуншье бэшые ойлгожо, түрэхэ-үхэхэ гээшэмнай бодосой хубилхын юрын лэ заршам— тэнгэри доро ямаршье шанартаа ороод байхадаа, хамаагүй гэжэ һанахадаа, һэрьен ерэһэн һэбшээндэ сасагуудаа хүнгэхэноор һаршагануулаад абана.

Нэгэтэ хажуудань Хүн ерэбэ. Шамбай залуушье һэг, түб аалин маягтай. Хүмэдхөө атирруулан, гунигтайгаар хараахадань, магнайдань элихэн уршалаанууд гарашана. Нюдэниинь... Ажабайдалай хатуу шэрүүниие дан эртүүр үзэһэн, хуули заршамыень ойлгохоёо оролдоһыень нюдэниинь гэршэлнэ.

Хүн Хушаһаа нюдэеэ һалгаангүй, үнихэн зогсобо. Нюур шарайнь барыжа эхилбэ.

Хушын бүхы бэеэр дулаахан долгин гүйшэбэ. Шэлбүүһэдынь шүүһэ дуһамаар зэелэрэн уяржа, нюдэнэйнгөө нулимсаһаа эшэһэн хүн мэтээр доошоо тонгойшобо. Амитадай, ургамалнуудай агуухэ бүлэ сооһоо Хушые түрүүшынхиеэ иигэжэ анхарба бшуу!

Хүн дүтэлэн, нэгэ сасагыень дүмүүхэнээр хасартаа няагаад абаба.

Гансаардаһан Хуша нюдэ сабшаха зуурашье һаа, тэрэниие ойлгоһон, дэмжэһэниие мэдэржэ, энээхэн охор үеые үнихэн саг соо үргэлжэлһэй гэжэ шэлбүүһээ нэгэшье хүдэлгэнгүй зогсожо байба.

Хүн гэдэргээ эрьен, аалиханаар ябашоо һэн. Энээнһээ хойшо Хуша Хүн тухай бододог болошобо.

Хуби заяамнай адли гэжэ лаб ойлгоно. Ажабайдалаа үргэн дэлисэтэйгээр, энэрхы сэдьхэлтэйгээр эхилһэн хүн хаш. Хушашье баһа тиигэжэ һэмнай. Үндэһэжэн һаглайгаад, бэеэ хүсэжэ, һамартай болохолоорнь, сэлеэнэй үхибүүд намартаа эгээл түрүүн гүйлдэжэ ерэхэ. Хуша омогтойхоноор, хоншуухан үнэрөөр анхилан амилжа һуудаг бэлэй. Энэ дэлхэйдэ агаар, наран, уһанай хүсоор мүндэлһэн хадаа аша үрэеэ харюулха ёһотойгоо мэдэдэг һэн.

Хүнэй ажабайдал орёо жороо юм ааб даа гэжэ Хуша шэбшэнэ. Хүнүүд таһалгаряагүй үймэлдэжэ байгша. Тэдэнэр уулзана, хахасана. Нэгэтэ тэбэрилдэнэд, нэгэтэ түлхилдэн холодонод. Тэдэнэр гансал томо, гоёнуудаа өөгшөөдэг бэшэ, һайхан сэдьхэлтэй, бэлигтэй ухаатайнуудаа хүндэлдэг. Тэдэнэр агуухэ хүсэл, эрмэлзэлтэйнүүд хаш гэжэ Хушын ойндо ороодхино. Тиимэһээ тэдэнэй гашуудаха, уйдаха юумэн мундаха аал?! Угайдхадаа, наһаниинь модо дойхиһоо холо охор... Хушын залууб гэжэ өөрыгөө тоолоходо һуутар, тэрэнэй гэшүүһэндэ аһалдан абиржа ябаһан хүбүүхэн сагаан толгойтой үбгэн болоод, мэнэ һаяхан хайрсаг соо хэбтээд, хажуугаарнь үнгэржэ, уулын хормойдо абаашагдаад, газарта булагдашана һэмнай.

Тэрэ Хүн үнэтэ нүхэрөө алдаһан байгаа гү? Инагтаяа хожом уулзахагүйгөөр хахасаа гү? Эхэ эсэгэеэ шаналжа ябаа гү? Үри хүүгэдээ гү? Ямар нэгэн томо хэрэгтэ шармайн ороод, бүтээжэ шадаагүй гү? Али эмшэлэгдэхэгүй үбшэндэ дайрагдаа гү? Ажабайдалайнь харгы гэнтэ сэдьхэл ухаанайнь гүн ехэ хуулита бодолнуудтайнь алгасалдаад, өөрөө өөртэеэ тэмсэн зобоно гү?

Хуша шэлбүүһэдтээ олон асуудал табяад, нэгэндэньшье харюусажа шаданагүй. Хүн өөрөө сэдьхэлэйнгээ хүлгөөе хүсэд ойлгодоггүй ха юм — хаанаһаа ойн захын орбогорхон Хуша бултыень элирүүлжэрхихэ гээшэб!

Хуша үдэр бүхэндэ Хүнэй ерэхые хүлеэнэ. Теэд тэрэ ерэнэгүй.

Хуша һанаагаа зобон, оройгосроо хүүен шууяна. Хүнэй нюргаараа бүхыд гэн, хүндөөр алхалан ябашаһаниинь харагдахадал гээд, бүришье сошордоһотой болоно.

Нэгэтэ үдэшэлэн мушхуу хара үүлэд мундарганууд тээһээ һүрөөтэйгөөр дүтэлжэ, шуумар һалхин хатуу мүндэртэйгөөр нижаганашаба. Хушын энээндэ тулахагүйнь мэдээжэ һэн. Теэд үүлэдэй дээгүүр хиидэн үнгэржэ, газарые залгиһан сагаан уһалхиг тооһоной дэгдэхэдэ, тэрэ ербыхэдэжэ харагдаа бэлэй!

Эрьежэ байһан дэлхэйн жамаа ёһые баталха гэһэндэл, оршон тойрон сэнгэлиг дуулим болошобо: наранай туяан яларжа, долоон үнгын һолонго дугаагтан толоржо, ногоон дайдын, аадарай үнэр холилдошобо.

Хуша өөрыгөө тойруулан, холуур саагуур шэртэбэ. Мүнгэн сагаан дуһалнуудые шэлбүүһэдһээнь сасан, мүнхэ тэнгэри өөдэ үндыгөөд абаба. Гоё даа, гоё! Эгээл иимэ оршолондохи Хүн аад, үхэлтэ сагайнгаа ерэхые үдэр хоногоор тооложо һууһан Хушада юу бэдэржэ ерэбэ гээшэб! Ерэхэгүй!

Хуша гэнтэ бүхэгэд гээд, һэмээхэн хэлтыһээр, агаар зуран хиидээд, бүдэхир гүндүү абяа гарган, горхоной элһэ шабар руу унашаба. Тэрэниие хүрьһэтэ газар дээрэ торгожо байһан Найдал алдагдашоо бшуу!

Зоболоной эсэс—үхэл... Теэд хэдыхэн үндэһэдынь газарһаа таһарангүй үлэшоо. Тэрэнһээшье һэн гү, нэгэтэ солоохой ороходонь хобхоршоһон эрье дээрэнь мүнөөхи Хүниинь тархяа хоёр гараараа хашаад, гашуудалдаа гажан муруйшаһан шарайтай юумэ һууба.

Хуша баярлэһэншье мэдэрэлдэ абтабагүй. Найдалыень таһалһанайнь түлөө гэмнэбэшьегүй. Урдань элүүр энхэ ербыжэ һуухадаа, хүн зон гээшэ мододто орходоо жэжэхэнүүд, ажамидархадаашье. жэжэ-бужа хэрэгүүд соо шабардашоод, дэмыдэ исэлжэ байдаг гэжэ һанадаг бэлэй. Мүнөө иигэжэ хайр элһэ дэрлэн хэбтээшье һаа, Хушал ха юм даа, Хуша!

Тиибэшье, Хүнэй ажабайдал оройдоошье хүнгэрөөгүй, үшөө хүшэр болоо гэжэ ойлгобо. Угаабариһаа бүдүүн үндэһэнүүдээ хэдэн сажан холуур газар доогуур тараажархиһан минии тэсээгүйдэ, энээхэн зэбэгэрхэн Хүн газар дээрэ үнихэн тогтожо шадахагүй гэжэ шэбшэбэ.

Теэд Хүнэй нюур бүхы уйдхар гашуудалые суглуулан, туулган хүхэ болоошье һаа, нюдэд соогоо, зуугдаһан уралнуудтаа нугаршагүй зориго сагай ошохо бүри бэхижүүлһээр лэ!

Наранай орожо, боро хараанай унаһан хойно, Хүн бодожо, хүрхэгэр сээжээрээ дүүрэн хүндөөр амилаад, газар дээгүүр эршэтэйгээр «хүн-хүн» алхалһаар ябашаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда.
«Эрхим һайн эд бараа элбэгээр» — түрүү бэшэг. «Нүхэр Ю. В. Андропов Я. Кадартай хөөрэлдэбэ» — ТАСС-ай мэдээсэл. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Эмхитэй эхин» — А. Капустинай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда.
«Үзэл сурталай талаар хүмүүжүүлэгшэд» — Т. Мальяновагай статья. «Һүүдэ гэжэ байнгүйгөөр» — Е. Кряжевай статья. «Үг залгамжалагшад» — Е. Манзаевагай статья, «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр.

Гурбадахи хуудаһанда.
«Арадай байгуулһан» —И. Клиновскаягай статья. Социалис оронуудта. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда.
«Хэн, хаана һурахаяа орохоб!» — дээдэ болон дунда һургуулинуудта абтаха гурим тухай. Телевидениин программа. Киногой афиша. Соносхолнууд. мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

ЧЕТВЕРГ, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Спортын һонин. 10.10—Навои хотын «Фархад» гэжэ хүүгэдэй хоорой студиин концерт. 10.25—«Тепло родного дома» — телевизионно уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 11.30—«Согтой хүхюун мүрысөөнүүд». 12.16—Шэнэ һонин. 15.20—Шэнэ һонин. 16.10—«Литвада, Латвида, Эстонидо Совет засагай һэргээгдэһэн ойн жэлдэ»—баримтата фильм. 17.00—«Формула МВТУ»—телевизионно очерк. 17.20—Ород хэлэн. 17.40—«Дэлхэйн арадуудай уряа»—телеочерк. 15.55—Хани барисаанай баглаа сэсэгүүд»—Зелена Гурада (ПНР) хүүгэдэй уран һайханай коллективүүдэй табиһан концерт.

Улаан-Үдэ. 18.30—«Байгал».

Москва. 19.00—«Олон түмэнэй ленинскэ университет». РСДРП-гэй II съездын 80 жэлэй ойдо. 19.30—«Биение твоего сердца»—баримтата фильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 20.15—«Манай партийна ажал хэрэгүүд» гэһэн дамжуулгаһаа. 20.45—«Сасуутан» гэжэ киножурнал.

Москва. 20.55—«Тепло родного дома» — телевизионно уран һайханай фильм (2-дохи сери). 22.00—«Время». 22.30—Р. Шуман. «Симфоническа богонихон зохёолнууд». 23.10—Спортын һонин: СССР-эй арадуудай спартакиада. Уран һайханай гимнастика. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Черноморец»—«Пахтакор». Забһарлалгын үедэ 00.45—СССР-эй арадуудай спартакиада. Уран һайханай гимнастика.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 9.45—«Манай саад». 10.15—«Дохёогоо үгэгты, горнистнууд!» 11.00—«Храбрец удалец» — мультфильм. 11.20—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». «Нюуса»—кино-хабсаргалта Тунгусай һолир тухай телевизионно баримтата фильм. 12.20—Испан хэлэн. 12.50—«Спортын һонин». 13.10—Симфоническа оркестрэй концерт. 13.30—«Приключения принца Флоризеля»—телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 14.35—«Путь на сцену»—телевизионно баримтата фильм. 15.05—А. Островский. «Шононууд ба хонид». 15.55—«Голоса Бурятии»—фильм-концерт. 16.35—Шэнэ һонин. 16.40—19.30—Забһарлалга. 19.30—«Шатарай һургуули».

Улаан-Үдэ. 19.00—Соносхол-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54—54. зам. редактора—2-68-08. зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52, секретарнат—2-66-76. отделы: партийной жизни— ..05. пропаганды—2-56-23 промышленности и строительст. ва—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-56, советского строительства и быта—2-69-58. культуры и школ—2-60-21. 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ственного комитета Бурятской делам издательств полиграфии ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Н-04573. Заказ № 167.